

CVIČEBNÍ LISTY.

Priloha „Vojenských Rozhledů“.

ČÍSLO 8.

ROČNÍK IV.

Přípravka pro Válečnou školu.

Major gen. štábu Libor Vítěz:

ŘEŠENÍ NÁMĚTU ZE VŠEOBECNÉ TAKTIKY ČÍS. 58.

(Pokračování. *)

Zajištění pěší divise na křídle v ubytování a za pochodu.

Mapy 1 : 75.000 Liberec, Varnsdorf, Česká Lípa, Turnov.

Pro pochod do Chrastavy (Kratzau) dává nám terén dvě dobré průběžné silnice. Jednu přes Olbersdorf (asi 6 km na jihojihozápad od Frýdlandu), druhou skrze Buschullersdorf (asi 3 km na východ od Olbersdorf). Obě se hodí pro všechny naše částice. Pochodové pásmo, jímž tyto silnice jdou, jest hornaté a značně zalesněné. Je odnožím pohoří ležícího v našem odkrytém boku. Směrem k Jičínu bude náš obzor za pochodu do Chrastavy (Kratzau) uzavřen podélným hřbetem: Tafelfichte, trigonometr 1122 (asi 16 km na východ od Frýdlandu) — Sieghübel (asi 5 km na jih od Tafelfichte) — Taubenhause (6 km na západ od Sieghübel) — Öhlberg 876 (3 km na západ od Taubenhause) — Pilzberg — Jungfernlehne — Schmiedstein (vesměs na jihozápad od Öhlberg). Tento hřbet skrývá v sobě nebezpečí, že náš pochod bude s něho pozorován nepřátelskými hlídkami.

Pro zabezpečení pochodu nutno dále z obdobných důvodů jako pro ubytování u Frýdlandu probádati celý boční prostor až alespoň po čáru Český Dub (Bhm. Aicha, asi 14 km na jihojihozápad od Liberce) — Tannwald. Poznamenáváme ihned, že část tohoto prostoru ležící v trojúhelníku Liberec — Český Dub — Tannwald je bohatá na komunikace vedoucí k nám přes Turnov (Turnau) a Železný Brod (Eisenbrod) z kraje jičínského. Zbytek je zalesněný, ale dosti schůdné Jizerské pohoří, o kterém jsme právě mluvili.

Ubytovací prostor u Chrastavy (Kratzau) podobá se jak plasticky, tak i co se týká bohatství na přístřeší a komunikace, krajíně frýdlandské.

Pro další pochod směrem jihozápadním máme přes Jitřavu (D. Pankraz) a skrze Christofsgrund celkem dvě dobré silnice.

Ve směru čelním má náš ubytovací prostor ve vzdálenosti asi 3 až 5 km od svého jihozápadního okraje Ještědské pohoří probíhající příčným směrem (Jeschken Gebirge), které směrem od nepřítele převyšuje a ovládá.

Ve směru bočním bylo by třeba probádati naši krajinu od Mohelky (asi 3 km na jih od Českého Dubu) až po Tannwald anebo ještě lépe až po Jizeru od Mnichova Hradiště (mimo), po Železný Brod a Kamenný potok (Kamnitz B.), tekoucí od Tannwaldu přímo na jih a vtékající poblíž Železného Brodu do Jizery. Celý tento nově ozna-

*) Viz Cvič. Listy čl. 6—7, str. 116.

čený prostor je bohatý na silnice vedoucí od Jičina přes Liberec do levého boku 1. pěší divise ubytované u Chrastavy (Kratzau).

Zkrátka náš terén připouští široké a hluboké učlenění pro obojí ubytování a rovněž tak pro pochod. Skrývá však v sobě nebezpečí, že z některých dosti blízkých a vysokých horských hřebenů budeme nepřitelem neustále pozorováni. Abychom se konečně vyhnuli nebezpečí, že nás nepřítel napadne značnějšími silami v našem odkrytém boku, musíme probádati postupně a ve vhodnou dobu jak hornaté, tak i manévrovací kraje mezi pochodovým pásmem 1. p. d. a Jizerou.

III. Situace vlastní a situace sousedních vyšších jednotek.

Poloha naší divisina křídle armády je ovšem pro ni příznačná. Co znamená a čím se od sebe liší divise včleněná a divise křidelní? Divise včleněná se podobá řece, která má oba břehy regulované. Její tok je docela pravidelný. Divise křidelní je podobná řece, která má jen jeden břeh zregulovaný. Podél tohoto jest její tok uspořádaný. Po druhém břehu se rozlévá, láme jej a podmilá. Útočný manévr divise včleněné podobá se činnosti klínu a kladiva. Směřuje k průrazu. Obchvacovací činnost proti místním odporům jest se zřetelem na celkovou průbojnost ve směru postupu významu podřadného. Útočný manévr divise křidelní má, co se týče jejího vnitřního křídla, tentýž vzhled jako u divise včleněné. Její volné křídlo naproti tomu jest podobno páce, která jsouc opřena o křídlo vnitřní, nepřítele obchvacuje, obklopuje a působí do jeho boku a zád. U křidelní divise je tedy manévr směřující k obchvatu činností nejdůležitější. Úkony divise křidelní jsou proto složité a skrývají v sobě velké risiko, protože obchvacující křídlo jest velmi často vydáváno vážnému nebezpečí bočných protiútoků.

Úmysl manévrovati volným křídlem předpokládá hluboké učlenění této strany. To se vztahuje k hlavní manévrovací zbrani pěší divise, k pěchotě. Předpis doporučuje učlenění s jednotkami za sebou. Než v některých případech, kdy je pásmo křidelní divise příliš široké, bude třeba dáti pěší brigády vedle sebe, ale tak, aby křidelní brigáda, když by k boji došlo, nasadila co nejméně svých sil čelně a aby její značnější část, členěná do hloubky, byla k dispozici pro křidelní manévr. Naše pásmo je asi 6 až 8 km zšíří. Pro čelní boj stačí asi 6 až 8 praporů a proto by bylo dobré, kdybychom měli za pochodu a v ubytování u Chrastavy brigády za sebou. U čelní pluky vedle sebe, u zadní pluky za sebou. Čili, že by 9 praporů táhlo a potom i bytovalo podél vnější silnice. U Frýdlandu, kde jsme ještě od větších nepřátelských vojsk značně vzdáleni, mohlo by býti učlenění vnějšího křídla mělčí. Tedy ještě brigády vedle sebe.

Ale i zabezpečení vyžaduje hlubokého členění pěchoty za volným křídlem.

Dělostřelectvo je za pochodů a ubytování lehce zranitelné. Proto se doporučuje, aby jeho valná část, obsahující i hrubý pluk, byla umísťována za vnitřním křídlem a ne na odkrytém boku. Se zřetelem k veliké a stále vzrůstající do-

nosnosti moderního dělostřeleckého materiálu může z podobného uskupení rychle a dobře působiti nejen vpřed, nýbrž i do volného boku. Myšlenka sama nesmí však býti pojata příliš ztrnule, protože by pak palba příliš měla podory dopadla pro obchvatný manévř pěchoty příliš bočně, což by bylo pro vlastní pěchotu někdy tuze nebezpečné. To však jsou již úvahy bojové a my máme zatím co činiti jen s pochodem a ubytováním.

Ještě zranitelnější a nadto skoro úplně bezbranné jsou služby. Pro ně je uskupení za vnitřním křídlem skoro vždy nevyhnutelně nutné. Pro klidný výkon velení a pro lepší možnost udržovati v dobrém chodu službu spojovací, doporučuje se, aby i divisi stan pochodoval a bytoval za tímto křídlem.

Divisi eskadrony, či jak nyní říkáme smíšeného výzvědného oddílu¹⁾, podobně jako korouhve, kterou jsme dostali dne 30. listopadu v poledne co posilu, upotřebíme k úkonům převzvědným a zajišťovacím. Tam totiž budou moci co nejlépe uplatniti své stěžejní vlastnosti, rychlost a pohyblivost a zbaviti nás mnohých nebezpečí, jimž jest naše křídla divise vydána.

Sousední 2. p. d. jde a bytuje s námi na úrovni.

Ve směru čelním je před námi na značnou vzdálenost armádní jezdecko. 30. listopadu večer bude tato vzdálenost asi 28 km. Námět neudává o něm, jak je silné a kterak je uskupeno. Ve skutečnosti by to velitel 1. p. d. věděl. Ne-li o celém armádním jezdecku, tedy alespoň o těch částech, které operují v prostoru, který ho zajímá. Dne 30. listopadu je to trojúhelník Frýdland—Liberec—Český Dub—Osečná (Üschitz)—Jablonné (Deutsch Gabel). Významné pro nás je, že armádní jezdecko má převahu nad nepřátelským a že je tlačí zpět.

Obě tyto vyšší jednotky (2. p. d. a armádní jezdecko) mají pro nás velký význam v zajištění čelním a v zabezpečení našeho vnitřního křídla.

Armádní letectvo působící v souladu s armádním jezdeckem bude před ním zajisté i dále přezvídati jak čelně, tak i v našem, lépe řečeno armádním boku. Všechny důležitější letecké zprávy, pokud by běželo o naše zájmy, obstará nám armáda co nejrychleji. Ba můžeme i míti za to, že nám armádní pozorovací letci, shodí zvláště naléhavé zprávy přímo na naše stanoviště.

Ale pro náš odkrytý bok není na letectvo úplného hospořnutí. Za noci může mu zůstatí pochod značnějších vojsk utajen. Rovněž tak za dne, děje-li se posun v krajině pro letecké pozorování příliš nevhodné, opatrně a ve tvarech velmi rozptýlených do hloubky i šířky.

Dále třeba při posuzování užitečnosti armádního letectva pro naši divisi si též uvědomiti, že armádní letectvo, vyhledávajíc zprávy hlavně rázu strategického na větší vzdálenosti, pracuje jaksí ve velkém, kdežto my bychom potřebovali zprávy taktické z prostorů bližších a dopodrobna prohledávaných. Poněvadž po příchodu do okolí Chrastavy (Kratzau) bude míti naše divise ve svém východním, otevřeném boku rozlehlý manévrovací terén a poněvadž tam armádní jezdecko nepřezvídá, měla by mítinaše divise počínajíc 1. prosincem svoji vlastní pozorovací letku. V tomto smyslu budeme tedy předpokládati, že ještě před soumrakem došel naší divisi od armády tele-

¹⁾ Předpokládáme, že má 4 čety jezdecké, 1 cyklistickou a dva kulometry na autech.

grafický rozkaz, kterým se nám od svítání dne 1. prosince přiděluje pozorovací letka na letišti u Görlitz (asi 30 km na severozápad od Frýdlandu). Dne 30. listopadu ve 20 h bude se velitel letky hlásiti osobně u velitele divise a nechá u něho svého styčného důstojníka. Činnost této divisní letky vůči armádnímu letectvu bude armádou uvedena v soulad tak, že letka 1. p. d. bude dne 1. prosince pracovati až po čáru: Tafelfichte (asi 13 km na východ od Frýdlandu)—Tannwald (asi 20 km na jih od Tafelfichte)—Kamenický potok (Kamnitzbach)—Jizera. Odsud na východ bude přezvídati armádní letectvo. Podrobnější dozor nad silnicemi Železný Brod—Jičín a Turnov (Turnau)—Jičín dne 1. prosince dopoledne ukládá se však letectvu 1. p. divise.

IV. Situace nepřátelská.

Náš námět nám dává o nepříteli zprávy až do 13 h, kdy jsme dostali rozkaz pro pochod z prostoru frýdlanského do chrastavského (Kratzau). V tu dobu byla hlavní nepřátelská vojska na posici..... Česká Lípa (Böhm. Leipa)—Kuří Vody (Hühnerwasser) nehybná. Je velmi pravděpodobné, že tam budou očekávatí útok naší armády. To by byl pro pochod případ nejvítanější. Dne 1. prosince byla by naše divise ušetřena boje. Naopak nejnepříznivějším by bylo, kdyby nepřítel brzy potom, kdy končí naše zprávy, tedy dne 30. listopadu kolem 13 h, nastoupil pochod proti naší armádě a dne 1. prosince ihned z rána v něm pokračoval. Od 13 h do 17 h, pokud je světlo, měl by k dispozici 4 h. Za ten čas mohly by jeho předvoje dospěti až v dotyk s naším armádním jezdecktvem na čáře..... Jablonné—Český Dub. Nato dne 1. prosince za svítání, to je asi v 6 h 30 m, mohly by nepř. předvoje přejíti k útoku a tlačiti zpět armádní jezdeckto, které by se snažilo je zdržovati. Za tři hodiny, tedy kolem 10 h, mohly by již býti některé pozorovatelné Ještědských hor (Jeschken Gebirge, asi 3 km na jihozápad od našeho budoucího chrastavského ubytovacího prostoru) v moci nepřítelů. V tutéž dobu, anebo o něco málo později došla by čela valného voje naší divise k čáře N d. Wittig—Althabendorf, čili k jihozápadnímu okraji budoucího ubytovacího prostoru a téměř celá její sestava by byla vydána účinku nepřátelských lehkých i hrubých děl.

Na severovýchodních zalesněných svazích Ještědského pohoří došlo by mezi předvoji ke střetnému boji. Oba protivníci usilovali by o vyražení z těchto hor. Jeden směrem severovýchodním, druhý směrem opačným. To by byl tedy pro náš pochod případ nejnepříznivější. Mezi těmito krajními případy je možno mnoho jiných kombinací. Čelní náš nepřítel má zatím volnost ve svém podnikání. Okolnost, že naše jezdeckto váže jeho jezdeckto, omezuje jeho volnost jen v míře nepatrné. Z toho všeho by vyplýval závěr, že nepřítel zůstane pravděpodobně ve své posici, že však střetnutí s jeho valnými silami není dne 1. prosince vyloučeno.

Převaha našeho armádního letectva neznamenaá nikterak, že by nepřítel nemohl svým letectvem vůbec přezvídati. Výzvědy velmi vysoko letících ojedinelých letců, anebo stíhacím letectvem dobře kryté náhlé výzvědné výpady určitým směrem se mohou i v našem konkrétním případě skoro vždy vydařiti. Musíme proto předpokládati, že nepřítel ví o naší armádě ze zpráv svého letectva a jezdeckých hlídek, které naší jízdou proklouzly a jsou v dotyku se zajišťovacími

oddíly našich vyšších jednotek. Celková slabost a podřadnost jeho jezdeckta mohla by ho však vybízeti, aby sestavil větší, lehce pohyblivý oddíl z jezdeckta, cyklistů, motocyklistů a jiných motorisovaných jednotek obrněných i neobrněných a aby jim prorazil clonu našeho armádního jezdeckta, pronikal hluboko za ní, vyzvídal a snažil se dojít bojem zpráv o sestavě naší armády a jejích úmyslech.

Kdyby podobná akce započala již 30. listopadu odpoledne a směřovala na příklad do prostoru Chrastavy (Kratzau) a Frýdlandu, tu by se mohl nepřítel do soumraku zmocnit východů z Ještědských hor a čelní prvky naší 1. p. d. mohly by s ním utkat i hned po nastoupení pochodu. Podle celkové situace je pravděpodobnost podobné akce malá a ještě pochybnější je, že by šla právě do pásma naší divise.

Jičínský nepřítel se teprve shromažďuje. Od Frýdlandu je vzdálen asi na 3 denní pochody, od Chrastavy (Kratzau) na dva. Bylo by přirozeno, aby se proti nám kryl na některé výhodné čáře, na příklad na Jizeře a aby vyslal nějaké převzvědné oddíly do boku naší armády, které by nás mohly i znepokojovati. To by bylo další nebezpečí, je muž bychom měli nějakým způsobem čeliti. Ze studia o terénu víme, že nás Jizerské pohoří svým zalesněním a poměrným nedostatkem komunikací proti podnikům podobného druhu dosti chrání a že u Frýdlandu je pro nás nebezpečná vlastně jen osa Frýdland — Sieghübel (asi 18 km na jihovýchod od Frýdlandu) — Schwarzfloss (asi 9 km na jihovýchod od Sieghüblu). Pro pochod a ubytování u Chrastavy jsou nejnebezpečnější osy Liberec—Turnov a Liberec—Železný Brod. Konečně nutno připomenouti, že jičínský nepřítel má úplnou volnost ve svých podnicích, jelikož není vázán žádnými našimi pozemními silami. Pro velitele 1. p. d. je tedy zajištění směrem k Jičínu věc velmi naléhavá a absolutně nutná a to nejen u Frýdlandu, nýbrž i za pochodu a ubytování u Chrastavy. Když se vydal na pochod, nabývá toto zajištění ještě větší důležitosti, a to každým kilometrem, který urazí, a každou další hodinou.

V. Počasí a jiné zvláštní okolnosti.

Počasí je pro pochod, leteckou činnost a daleké pozorování s horských hřebenů velmi příhodné. Pro ubytování pobízí k užití přístřeší. V hlubokých lesích rozprostírajících se v našem otevřeném boku usnadňuje orientaci.

VI. Vzájemné vztahy probraných prvků úvahových a z nich vyplývající celková rozhodnutí, jakož i nebezpečí, jimž třeba čeliti.

O pochodových a ubytovacích úkonech divise mluvíli jsme již v některých dřívějších svých námětech a to tak podrobně, že se nyní bez jakýchkoliv dalších vysvětlivek omezíme jen na podání rozhodnutí velitele divise o valném voji.

Pro ubytovací sestavu v okolí frýdlandského mohl by se velitel divise rozhodnouti na příklad takto:

Brigády vedle sebe.

Uvčleněné brigády vedle sebe, u křidelní pluky za sebou.

Dělostřelectvo promíšeno s pěchotou. Valná část lehkého s hrubým plukem u vnitřní pěší brigády.

Ženíjní roty v čele vnitřní brigády.

Divisní stan ve Frýdlandu. (Tak to nařídila armáda.)

Velitelství 1. pěší brigády ve Frýdlandu, 2. pěší brigády v Lusdorfu.

Služby v krajině Arnsdorf, Bernsdorf a ve východní části vesnice Schönwald.

Podle tohoto rozhodnutí mohlo by 3. oddělení štábu rozvrhnouti podrobnější ubytování zbraní asi takto.

1. pěší brigáda v prostoru Jäckelsthal — Ringenhain — Raspenau. Ve Frýdlandu jen jeden prapor.

2. pěší brigáda v prostoru Mildeneichen — Neustadt — Hegewald.

Dělostřelectvo.

Lehký pluk. Velitelství a jeden oddíl v Mildenau, jeden oddíl ve Frýdlandu, jeden v Raspenau.

Horský oddíl v Neustadt.

Hrubý pluk. Velitelství a jeden oddíl ve Frýdlandu, druhý oddíl v západní části vesnice Schönwald.

Stanoviště velitelství dělostřeleckých pluků byla by ovšem určena v dohodě s velitelem dělostřelecké brigády.

Ženíjní roty. Jedna ve Frýdlandu, druhá v jihozápadní části vesnice Mildenau.

Spojovací služba: Telefonická spojení s pěšími brigádami a vojskovými tělesy dělostřelectva.

Rozhodnutí velitele divise pro vykonání pochodu valného voje do okolí Chrastavy mohlo by obsahovati tato ustanovení:

Dvě pochodové dráhy. Jedna skrze Olberdorf, druhá přes Buschullersdorf.

Brigády za sebou.

Čelní spluky vedle sebe po obou silnicích.

Zadní spluky za sebou po vnější cestě.

Dělostřelectvo.

Lehké s pěchotou. Po každé silnici dva oddíly. Hrubé po vnitřní dráze vzadu.

Mezi prapory a mezi oddíly dělostřelectva vzdálenost asi 400 m, aby se tím zmenšila citlivost proudů při útocih a přezvědne činnosti nepřátelského letectva.

Služby jen po vnitřní silnici za hrubým dělostřeleckým plukem.

Vnitřnímu proudu zbraní velí velitel 1. pěší brigády, vnějšímu velitel 2. pěší brigády.

Velitel divise před hrubým plukem.

V podrobnostech mohlo by 3. oddělení doplniti toto rozhodnutí velitele divise tak, že by s vnitřním plukem čelní brigády

pochodoval jeden kanonový a jeden houfnicový lehký oddíl a s jejím vnějším plukem jeden houfnicový lehký oddíl. Horský oddíl pochodoval by na příklad mezi pluky zadní brigády.

Prvý odřad stanu před hrubým plukem, druhý odřad za ním.

Rozhodnutí velitele divise pro ubytování u Chrastavy, mohlo by se pak skládati z těchto ustanovení.

Učlenění pěchoty přibližně totéž jako za pochodu. Podél vnější silnice tři pluky za sebou.

Velitelství 1. p. brig. s div. stanem v Chrastavě.

Velitelství 2. pěší brigády v Althabendorf.

Valná část dělostřelectva s hrubým plukem na vnitřním křídle.

Dělostřelectvo promíšeno pěchotou.

Služby v prostoru Neudorf, západní část Neusiedel, Hohenwald, Ober. Wittig.

Ubytovací rozkaz připravit, ale prozatím nevydat.

Podrobnosti tohoto ubytování budou oznámeny později.

V ubytovací sestavě, o níž byla právě řeč, a v sestavě pochodové byly vynechány ženijní roty. Stalo se tak úmyslně z důvodů, o nichž ještě promluvíme.

Vybízíme čtenáře, aby si laskavě propočítali délky obou pochodových proudů a připomínáme, že vsunutými čtyřistametrovými vzdálenostmi mezi složkami vnějšího proudu, prodlouží se tento proud o celé čtyři kilometry.

Uvedená tři rozhodnutí s připojenými podrobnostmi zamýšlených sestav ukazují nám jasně, co bude dělat valný voj naší divise.

Abychom zakončili prvou část našeho pojednání, shrneme krátce a přehledně veškerá nebezpečí, která by mohla hroziti našemu valnému voji.

Celou dobu bytovacího a pravděpodobně i pochodového úkonu, ve dne i v noci, je valný voj naší divise vydán přezvědům a možná i útokům letectva a výzvědné činnosti pozemních hlídek, které budou usilovati o to, aby zjistily východní bok naší armády.

Útoky slabších i silnějších oddílů na náš otevřený bok, aby si opatřily zprávy o nás, aby nás znepokojovaly a zdržovaly, jsou podle celkové situace nejen možné, nýbrž i velmi pravděpodobné.

Za ubytování u Frýdlandu jest podobné nebezpečí ze směru čelního čili od Chrastavy pravdě velmi nepodobné.

Za pochodu je sice možnost čelního střetnutí rovněž zcela nepatrná, ale za určitých předpokladů, mohli bychom se čelním směrem brzy po nastoupení pochodu utkat i s silnějším nepřátelským výzvědným oddílem, anebo ku konci pochodu i s částmi hlavních nepřátelských vojsk, které jsou ještě dne 30. listopadu ve 13 hodin na posici... Česká Lípa—Kuří Vody.

Veškerá bočná nebezpečí mohou nás zasáhnouti přímo a náhle a jsou proto větší než čelní, která po-

stihnou vždy nejdříve armádní jezdeckto, působící v náš prospěch jako pružný nárazník, který tlumí rychlost útočných podniků a ubírá jim ráz překvapení.

Část druhá.

I. Prostředky zajištění.

A. Vzdálenost.

Nepřátelská posice.... Česká Lípa—Kuří Vody, kam dorazily v noci ze dne 29. na 30. listopadu valné voje nepřítele, je od čela našeho valného voje vzdálena asi čtyřicet kilometrů. Proti nepřátelskému letectvu neskýtá nám tato vzdálenost žádného zajištění. Ale nechrání nás již ani proti velmi těžkému dělostřeleckému materiálu o velké donosnosti, pracujícímu s letectvem.

Proti jezdecktu chrání nás na den a proti vyšším jednotkám táhnoucím ruchem pěchoty na dva dny. Ale jen podminečně, máme-li totiž prostředky, abychom pohyb ihned zpozorovali a dostali o něm rychle zprávu.

Za dne jsme na tom dobře. Armádní letectvo koná potřebný dozor. V noci však není jeho dohled úplně spolehlivý. Tu jsme v čelním směru odkázáni více na armádní jezdeckto. Ale toto jezdeckto bude dne 30. listopadu večer vzdáleno od hlavní nepřátelské posice ještě asi 16 km, takže v noci klesne naše zabezpečení co se týče vzdálenosti, času a prostoru skoro na polovic.

Z našeho konkrétního případu vyplývá, že vzdálenost, jeden z hlavních prvků zajištění, ztratila vývojem letectva a dělostřelectva mnoho ze své původně velmi vysoké ceny a že její hodnota proti ostatním zbraním je neztenčena jen tehdy, jsme-li s to bdít nad ní svými výzvědnými vzdušnými nebo pozemními prostředky a mají-li tyto naše prostředky možnost dodávat nám o změnách v činnosti soupeřově co nejrychleji přiléhavé zprávy.

Pokud jsme ještě u Frýdlandu, jsme čelním směrem protinepříteli u Kuřích Vod s dostatek chránění.

Co se týče pochodu, víme již z dřívějších úvah, že za určitých, ovšem málo pravděpodobných předpokladů, může dojít ke střetnutí se zmíněnými vojsky.

Zdánlivě větší cenu má pro nás šedesátikilometrová vzdálenost, která dělí Frýdland od Jičina a padesátkilometrů, rozprostírajících se mezi Jičínem a Chrastavou. Leč prostor ten je hornatý a silně zalesněný a vymyká se do značné míry dohledu armádního letectva a armádní jezdeckto v něm vůbec nepracuje. A proto celá tato velká vzdálenost je pro naše zajištění zatím skoro úplně bezcenná. Proto musíme jak u Frýdlandu, tak i za pochodu mít část tohoto prostoru svými vlastními prostředky pod dozorem. Podle předpisu a našich dřívějších úvah jde u nás nej dříve o prostor mezi Frýdlandem a východním křídlem armádního jezdeckta a odtud přes Jablonec n. N. (Gablonz)—Tannwald a dále směrem severovýchodním; za pochodu pak půjde o krajinu rozpro-

stírající se mezi pochodovým pásmem, řekou Jizerou a potokem Kamnickým (Kamnitz B., který přichází od Tannwaldu o vlévá se na východ od Železného Brodu do Jizery).

Vzdálenost ubytovacího pásma od čáry Jablonec n. N. — Tannwald a vzdálenost pochodového pásma od Jizery je asi 16 km. Co se zajištění týká, má tato vzdálenost se zřetelem k nepřátelskému jezdecku cenu jen asi 2 až 3 hodin a vůči smíšeným oddílům, jdoucím ruchem pěchoty, hodnotu asi čtyřhodinového zajištění za dne a obě o něco více za noci. To je jistě minimální požadavek, kterého musí naše divise svými vlastními zajišťovacími prostředky ve svém boku dosáhnouti. Každý z nás uzná, že takové zajištění bude jen tehdy zcela účinné, jestliže se stran linie Jablonec n. N. — Tannwald skuteční současně anebo ještě lépe o něco dříve než valný voj naší divise dorazí do krajiny frýdlandské, a za pochodu stran Jizery co možná brzy po vyrazení anebo nejpozději hodinu nebo dvě, než náš valný voj dospěje do krajiny u Chrástavy.

Bylo by lze zvoliti i čáry o něco bližší a neblíže než Jablonec — Tannwald anebo bližší než Jizera. Jablonec — Tannwald má však výhodu, že leží na úpatí hornatého a zalesněného pásma a že umožňuje dozor slabými silami nad rozsáhlou krajinou bohatou na komunikace, přicházející od Jičína.

Jizera opět je čára v terénu velmi vyhraněná. Pro pohyb směrem od Jičína je to vážná překážka, překročitelná vlastně jen po mostech, nad nimiž lze snadno míti dozor s poměrně slabými silami ve dne i v noci.

Zkrátka vzdálenosti, které nás již od nepřítele dělí, anebo kterých zamýšlíme svými dozorčími prostředky ve vhodnou dobu dosáhnouti, skýtají nám jak za ubytování, tak i za pochodu skoro úplné bezpečí tím, že znemožňují nepříteli, aby nás překvapil nějakými pozemními útoky. Přes to však jsou podle námětu částece nepřítele, u nichž vzdálenost jako prvek zajištění klesla až na nulu. Jsou to hlídky, které proklouzly clonou našeho armádního jezdeckta, anebo toto jezdeckto z prostoru Jablonec-Tannwald na jeho východním křídle obešly a jsou s námi v dotyku. Nejsou sice s to, aby nás přímo vážně obtěžovaly, jsou nám však nanejvýš nepohodlné tím, že našeho soupeře, byť i jen úryvkovitě, zpravi o našem pobytu, pohybu, síle a o poloze armádního křídla. Je sice pravda, prodloužíme-li převážnou činnost armádního jezdeckta vhodnými prostředky naší divise nejprve až k čáře Jablonec-Tannwald a později k Jizeře, že tím ztížíme značně i hlásknou službu zmíněných nepřátelských hlídek. A zachování tajemství našich operací vyžaduje nutně, abychom i jejich výzvědnou činnost, ne-li úplně znemožnili, tedy alespoň co nejvíce znesnadnili. K tomu nám skýtá terén v blízkosti ubytovacího i pochodového pásma vhodnou příležitost a to tak, že svého cíle dosáhneme prostředky zcela nepatrnými. To jsou však věci, které již nepatří do kapitoly o vzdálenosti, nýbrž do článků dalších.

B. Zprávy o nepříteli.

S hlediska celkového rozhodnutí a nebezpečí, která by mohla náš valný voj stihnouti, byla již o zprávách řeč. A proto nejde již o zprávy skýtané námětem, nýbrž o zprávy, které musíme vyhle-

dávati neustále vlastními pátracími prostředky, aby se podniky našeho valného voje děly v úplném bezpečí. Na patřičnou vzdálenost a v pravý čas vyhledávané zprávy o síle, o počinech nebo dokonce úmyslech nepřítelů, jsou jednou z nejužitečnějších pomůcek zajištění. Činit jakékoliv překvapení nemožným a má-li jejich dodání značný náskok před událostmi, tu tvoří nejlepší záruku pro vyššího velitele, aby vůči nepříteli nepustil z ruky iniciativu operací.

Získávání zpráv nabylo hlavně rozvojem letectva netušeného rozmachu. K dřívějším písemným a ústním zprávám přidružily se fotografie a v poslední době i kinematografické snímky z letadel a pozemních pozorovatelů. Ale i dodávání zpráv se stále zdokonaluje. Starodávňé a i nyní používané prostředky, jako jsou běžci, jezdci, povozy, holubi a zařízení optická, od jednoduchých ohňů rozžehovaných na vyvýšených místech až po moderní stroje zrcadlové se světlem slunečním anebo umělým, dále v novější době napořád zdokonalované prostředky mechanické a motorové, pozemní, vzduchové a vodní a hlavně elektrické s drátem i bez něho, — doplňují se navzájem a činí dodávání zpráv rychlejším a spolehlivějším. Ba není daleká doba, kdy bude lze užívat i v poli drátového nebo bezdrátového elektrického způsobu pro okamžité donášení kinematografických snímků, pořizovaných letci anebo jezdectvem.

Pokrok v přírodních vědách změnil tedy, jak vidíme, tvářnost věci, nezměnil však její podstaty. Vždy jde o to, čím vyzvídat a jak zprávy dodávat.

Pro dobu, po kterou bude naše divise bytovati u Frýdlandu, dostaneme ze směru čelního potřebné zprávy od armádního jezdectva prostřednictvím velitelství armády. Podél osy Frýdland—Liberec—Český Dub—Mnichovo Hradiště anebo podél jiné o něco více k západu ležící osy jako na příklad Chrastava—Osečná (Öschitz)—Kuří Vody půjde určitě nějaká větší částka armádního jezdectva, pluk anebo brigáda a k této části připojíme svého vlastního styčného důstojníka, dobře vybaveného spojovacími prostředky. Jeho povinností bude, aby nám o všem, co by naši divisi mohlo zajímati, dodával co nejrychleji a přímo zprávy, získané jezdectvem.

Výzvědy v boku obstaráme s i s a m i. Terén, který zde musíme prohledati, je na čáře Frýdland—Neustadt (na východ od Frýdlandu) široký a hluboký **asi 10 km** a vpředu na čáře Jeřmanice (Hermannsthal asi šest km na jih od Liberce)—Jablonec n. N. (Gablonz)—Tannwald—Schwarzfluß (asi 4 km na sever od Tannwaldu) celkem **asi 25 km široký** a **asi 20 km hluboký**. V tomto velikém, hornatém a silně zalesněném prostoru je, jak víme, jen jedna dobrá silnice (Frýdland—Haindorf—Schwarzfluß) a jen málo podružných lepších lesních a turistických cest, které nutno prohledati. Čáru Jablonec—Tannwald—Schwarzfluß přetíná od jižního směru asi deset dobrých silnic, jdoucích však asi dva kilometry na jihovýchod od této čáry jen pěti průsmyky. A proto k doзору nad těmito silnicemi je potřebí jen málo sil, zvláště, budeme-li jej konati poblíž těchto pěti míst choulostivých pro nepřítel. Taková místa by byla: Mohelka asi 6 km na jihozápad od Jablonce n. N., Seidenschwanz asi 2 km na jih a Schwarzbrenn asi 2 km na jihovýchod od posledně jmenovaného města, s o u t ě s -

ka na jih od Tannwaldu a již vícekrátě zmíněný Schwarzfliuß. Ovšem že v rozkaze, který dáme výzvědným orgánům pro dozor nad čarou Jablonce—Tannwald, nevyjmenujeme je všechny. Zacházení až do takových podrobností přičilo by se zásadám velení. Velitel divise musí však ve svých úvahách pomýšleti i na tyto věci, protože jen bedlivé studium terénu umožní mu stanovití minimum vojsk, která by mohla tento důležitý, boční přezvědný úkol zdolat. Za daných okolností jistě postačí, vykoná-li jej naše divisní eskadrona anebo, jak nyní říkáme, smíšený výzvědný oddíl. Jeho složení viz v dřívější poznámce pod čarou.

Ze studia o nepřátelské situaci v našem otevřeném boku víme, že přes nepříznivý hornatý terén náš smíšený výzvědný oddíl zdolá úkol mu svěřený, neboť jinak musili bychom jeho akci podepřítí přiměřeným posilovým oddílem pěchoty, který by mu hlubokými horskými hvozdy prorazil cestu až k jižnímu úpatí Jizerského pohoří. Ovšem že by i v tomto případě, jakož i v dřívějším, část smíšeného výzvědného oddílu obejela toto pohoří se strany západní přes Liberec do Jablonce. Bylo by velmi zajímavým, probrati dopodrobna celou bočnou výzvědnou akci naší eskadrony. To však patří již do taktiky jezdeckva a ne do našich úvah.

Jisté je, že bychom náš smíšený výzvědný oddíl vybavili hojnými spojovacími prostředky a že bychom, než by naše divise do Frýdlandu dorazila, zřídili proň zde anebo v Haindorfu (asi 10 km na východojihozápad od Frýdlandu) vysunutou zpravodajskou ústřednu.

Potom, pokud by 1. pěší divise bytovala u Frýdlandu, to je 30. listopadu odpoledne a v noci na 1. prosince, pozorovaly by čelní částice smíšeného oddílu čaru Jablonce—Tannwald. Nějaké stažení tohoto jezdeckva přes noc k valnému voji divise bylo by v našem případě nevýhodné.

Popsaný způsob vyhledávání zpráv za ubytování je přirozeně východištěm pro přezvědy v den pochodu. Tyto musí dosáhnouti brzy zrána Jizery a Kamenického potoku (Kamnitz B.) od Mnichova Hradiště (Münchengrätz) (mimo) po Tannwald a Schwarzfliuß (asi 5 km na sever od Tannwaldu). To je rozpětí 50 km s více než patnácti důležitými mosty a průchody, na které třeba dozírat.

K tomu se druží, jak ihned dále uvidíme, některé úkoly zdržovací a dalekých výzvěd přes Jizeru. Na to vše by náš smíšený výzvědný oddíl (eskadrona) nestačil i kdyby byl nekonal celou noc službu a byl odpočatý.

Podobnou službu mohla by však konati naše posilová korouhev. Proto by musila ještě 30. listopadu odpoledne opustiti Frýdland a postoupiti, aby splnila svůj úkol, co nejvíce kupředu. Necháme-li ji něco přes dvě hod. odpočívati, tu může za světla uraziti ještě asi 20 km. Vypravíme-li ji tedy z Frýdlandu 30. listopadu kolem 14 h a nařídíme jí, aby přenocovala na příklad v Liberci. Nejlépe v jižní části tohoto města. Přibude tam asi v 16 h 30 m a může se ještě za světla ubytovati. Pro její pohyb a ubytování poskytnou jí čelní částice armádního jezdeckva a našeho smíšeného oddílu skoro úplné bezpečí. Dne 1. prosince, kdy započne se svým výzvědným úkolem, bude tedy svěží. Nasazení korouhve využijeme k tomu, abychom náš smíšený oddíl stáhli opět k valnému voji. Početný stav korouhve postačí za-

jisté k tomu, aby vykonala potřebný průzkum k Jizeře a Kamenickému potoku a aby potom pozorovala přechody těchto vodních toků.

Ba zbude ji natolik prostředků, že může vyslati přes Turnov a Železný Brod výzvědné hlídky až k Jičínu a obsaditi pro nás i pro nepřítel velmi důležité mosty ve zmíněných dvou pojizerských městech a při hospodárném využití svých sil uspořiti i něco pro činnost zdržovací, kdyby nějaký nepřátelský oddíl překročil Jizeru a postupoval proti naší divisi.

Pro dodávání zpráv vybavíme naši korouhev všemi vhodnými pojítky.

O zabezpečovací ceně vyhledaných zpráv uvažovali jsme již dříve a víme, že jejich hodnota bude v přímém poměru ke vzdálenosti, kde byly vyhledány a k rychlosti, s jakou byly dodány.

V podrobnostech bylo by lze zjistiti mnoho zajímavého jak o činnosti naší korouhve, tak i o způsobu dodávání získaných zpráv. Pro nedostatek místa nebudeme se o tom šířiti a přistoupíme ihned k úvahám o vyhledávání zpráv leteckých, k čemuž máme pro pochod divise k volnému použití jednu pozorovací letku.

Od této letky musíme žádati, aby, věnujic náležitou péči ose Liberec—Turnov a Jablonec n. N.—Železný Brod, prozkoumala ihned za svítání v den pochodu divise terén v rozsahu stanoveném pro korouhev, tedy až k Jizeře.

Přibližně ve stejnou dobu musí se poohlédnouti v krajině Český Dub—Wartenberg (asi 12 km na severozápad od Českého Dubu)—Kuří Vody—Mnichovo Hradiště, zdali se tam před domácím jezdeckem neděje něco nápadného, co by mohlo naší divisi zajímati. Konečně musí prozkoumati prostor, kterým jdou silnice z Turnova a Železného Brodu do Jičína.

Bude velmi důležité, aby oba naše hlavní přezvědné orgány pracovaly po celý den v souladu a aby se ve své práci doplňovaly. Korouhev i letka musí znáti navzájem úkoly, které jim dáme a zprávy, které vyhledaly. Proto by bylo velmi výhodné, kdybychom zřídili v Liberci ihned za svítání dne 1. prosince vysunutou zpravodajskou ústřednu naší divise. U ní by se sbíhaly zprávy od našeho styčného důstojníka, působícího u armádního jezdeckta a od korouhve, jakož i zprávy, shazované našimi letci, důležité a naléhavé pro činnost divise.

Nezbytné bude též letce říci, kam bude lze shazovati za pochodu zatížené zprávy s důležitým a naléhavým obsahem, kterých by potřeboval sám velitel 1. pěší divise.

C. Spojení se sousedními jednotkami.

Kolik přispívá tento prvek k zajištění? To není na prvý pohled zřejmé. V našem případě kloníme se spíše k podceňování jeho užitečnosti. Jsmet' na křídle a máme proto jen jednoho souseda. Výhoda, kterou by jindy spojení skýtalo, klesá u nás na polovic.

Na spojení má zvláštní zájem nadřízené velitelství. U nás armáda. Zračí se to v jejím rozkaze, že máme s 2. pěší divisi bytovati a pochodovati na úrovni. Kdyby byl tento výkon zvláště za pochodu úplně jistý, bylo by naše zabezpečení směrem severozápadním

a 2. pěší divise směrem jihovýchodním přímo ideální, zvláště tehdy, kdyby mezi oběma zmíněnými sousedy nebylo mezer. Za bytování u Frýdlandu jich není. Za pochodu je největší dálka vnitřních pochodových silnic obou divisí v místech městečka Reichenau (asi 7 km na západ od Frýdlandu) a vesnice Olbersdorf (asi 7 km na jihozápad od Frýdlandu) celkem asi šest kilometrů. Takový prostor může býti za jistých okolností velmi nepříjemnou mezerou, hlavně jde-li o poměrně schůdný terén jako v našem případě. To vše lze však z mapy předvídati. Co však nelze předem říci, je, zdali za pochodu různými okolnostmi, jako na příklad náhlým shroucením nějakého důležitého mostu, nebo zdržením nějakého proudu vlivem nepřítele, — nevznikne mezi sousedy hlubší mezera, čímž by část valného voje onoho z obou sousedů, který by pochodoval plynule, měla najednou ohrožený bok. Pouhý rozkaz pochodovati a bytovati na úrovni nezabezpečuje tedy úplně. Pro náznačené okolnosti, kterých nelze předvídati, musí její armáda rozšířiti o ustanovení další jako: Směr pro boční spojování bude od západu na východ. — Styčný bod předních stráží za ubytování u Frýdlandu je na Geiersbergu (vdáleném asi 4 km od zmíněného města). Spojování za pochodu hlídkami po vhodných příčných komunikacích. Tato ustanovení zvětší o mnoho cenu sousedství. Vedle něho bude u nás styčný důstojník 2. p. d., který nás bude nepřetržitě informovati o průběhu operací své divise a tuto zase o operacích našich. Druhá pěší divise bude k nám vysílati hlídky po celou dobu pochodu. Dá nám na vědomí získané zprávy o nepříteli a své operační rozkazy a my jí dáme naše. Soulad bude úplný a zabezpečení dostatečné. Vysílání tak zvaných styčných oddílů, které by pochodovaly po rozhraní obou divisí, není u nás podle celkové situace ještě zapotřebí.

Zkrátka základem pro bezpečnost, kterou skýtá úzké sousedství, bude operační rozkaz armádního velitele. Jejím stálým strážcem bude rychlá výměna zpráv mezi sousedy. Na zprávy znepokojivé, podle kterých by byly výhody sousedství vážně ohroženy, nutno uvést v chod další orgány pro vyhledávání zpráv, rozmnožení pojítka, sáhnouti na smíšené styčné oddíly anebo jiné prostředky bojové, **čili neustále předvídati a nikdy nepokulhávatí za událostmi. To je podstata veškerého zajištění.**

D. Sestava.

Vhodně volená sestava valného voje je velmi důležitá složka zajištění. Při promýšlení našich dvou bytovacích sestav a jedné pochodové sestavy kladli jsme hlavní důraz na myšlenky operační, neopomenuli jsme však míti se zvláštní pečlivostí zření i k okolnostem zajištění. Nyní zdůrazníme jen, co v našich sestavách přispívá k bezpečnosti a co potřebuje nějakého doplnění jinými zajišťovacími prostředky.

Všechny naše sestavy vyznamenávají se širokým učleněním pěchoty ve směru čelním a hlubokým seskupením téže zbraně ve směru bočním, čili za volným křídlem. Citlivé prvky, čítající v to i služby, jsou uskupeny povětšinou za vnitřním kří-

dle m. A přece žádná z našich sestav ani se všemi dosud probranými prvky zajištění nás nezabezpečuje v míře dostatečné.

Bytovací učlenění u Frýdlandu je sice umístěno v krajině pro letecké pozorování dosti nevhodné, avšak přece bude třeba ještě zvláštních nařízení k vůli opatrnosti — hlavně o cirkulaci při zásobování a odsunech a vůbec při vnitřním životu naší divise, — aby toto nebezpečí kleslo na nejmenší možnou míru. Proti letectvu bojovému chrání nás sdostatek nejen naše poměrně řídká sestava, nýbrž i smíšené ubytování ostatních zbraní s pěchotou a tedy velmi hustá kulometná obrana proti letadlům, a konečně i vlastní armádní letectvo, mající nad nepřátelským převahu. Proti znepokojování pozemními nepřátelskými hlídkami, které ostatně v našem případě není nijak vážné, kryjí nás přímá bezpečnostní opatření v čelních a bočných okrajových vesnicích našeho ubytování. Přesto je naše sestava vydána pozorování z místních hlídek z přílehlých hřebenů Jizerských hor, o kterých jsme již v první části zvlášť mluvili. V tomto směru potřebovala by jakéhosi doplnění zvláštními zajišťovacími oddíly.

Za pochodu kryje nás proti nepřátelské letecké činnosti naše modré armádní letectvo. A kdyby snad tato pomoc přislíbená armádou selhala, nebyly by útoky ze vzduchu nijak nebezpečné, jelikož jsme neopomenuli rozediti svou sestavu příměřenými vzdálenostmi mezi každým praporem a mezi každým oddílem dělostřelectva. Zvláštních čelních i bočných zajišťovacích oddílů bude třeba proti pozorování nepřátelskými pozemními hlídkami. Čelní zajišťovací oddíly budou potřebné i proto, aby odstraňovaly nahodilé překážky a aby v případě srážky s nepřítelem, která, jak víme, není vyloučena, — pečovaly o to, aby náš valný voj vstoupil za výhodných podmínek a s klidem do boje. Konečně, zdaří-li se pochod bez zvláštní příhody, bude nutné, aby pro příští den zajistily naší divisi soutěsky Ještědským pohořím poblíž vesnic Christofsgrund (asi 7 km na jihozápad od Chrastavy) a Jitřavy (D. Pankraz asi 7 km na jihozápad od Chrastavy).

E. Zvláštní zajišťovací oddíly.

Z dosavadních úvah plyne, že v našem případě zbude jen málo místa pro tento poslední a nejnákladnější prostředek, zajištění.

U Frýdlandu budeme mít jen slabé čelní a bočné přední stráže, umístěné v polokruhu na horském hřebětě od Tafelfichte trigonometr 1122 přes Sieghübel trigonometr 1120, Taubenhaus trigonometr 1069, Nesselberg 659 (asi 4 km na jihozápad od Raspenau), Qualberg (asi 4 km na jihozápad od Frýdlandu). Celková rozloha asi 28 km. Z toho je 10 čelních a 18 bočných. Přes tuto poměrně velkou rozlohu postačí tři až čtyři roty pěší a asi jedna rota kulometů. Tyto stráže mohou být proto tak slabé, že jejich úkolem je, aby nepřátelským hlídkám zahrazovaly přístup ke zmíněným důležitým horským pozorovatelnám, a aby těm, které snad již dříve pronikly až k našemu valnému voji, znemožňovaly návrat a zachycovaly posílané zprávy. Pro jezdecké přezvědy velmi neschůdný i zalesněný horský terén s poměrně nepatrným počtem lepších

přístupů ospravedlňuje malou sílu našich čelních i bočných předních stráží zrovna tak, jako ta okolnost, že dvanáct až dvacet kilometrů před nimi je clona vlastního armádního jezdeckta a vlastní eskadrony, jejíž jádro u Sieghüblu, trigonometru 1120, stráží hlavní silnici, vedoucí od Jičina přes Schwarzfloss přímo do našeho boku.

Za pochodu budou nám naše frýdlandské bočné přední stráže konati znamenitou službu tím, že nepřátelským hlídkám znemožní, aby náš pochod pozorovaly a hlásily. Velmi přirozeným, laciným a účinným prostředkem bude, abychom ještě odpoledne před pochodem prodloužili tyto bočné přední stráže jednou další pěší rotou s několika kulomety od Öhlbergu 876 (asi 6 km na jihovýchod od Raspenau) přes Pilzeberg 827 (na jihojihozápad od Öhlbergu), Jungfernlehne až k Hoher B. 740 (asi 3 km na severovýchod od Liberce).

Tímto opatřením stane se velmi pravděpodobným, že nepřátelský bočný průzkum nedosáhne po celou dobu našeho pochodu žádného značnějšího úspěchu.

A nyní k poslední otázce. Jakých zvláštních zajišťovacích oddílů upotřebíme za pochodu ve směru čelním?

Jejich síla musí býti úměrná síle našich dvou proudů a k šíři pochodového pásma, čili k průměrné bočné vzdálenosti našich dvou pochodových drah a k vzdálenosti naší vnitřní silnice od hranice, která naše pásmo dělí od sousední 2. pěší divise. Šířka první je šest a druhé asi tři kilometry.

Dále musí býti předvoje tím silnější, čím větší počet podružných cest musí prozkoumati.

To by byla pravidla povšechná. Jejich platnost vzrůstá anebo klesá podle konkrétních okolností toho kterého případu. Nadto, jak uvidíme, uplatňují se zde i myšlenky zcela protichůdné. Některé z nich mluví pro to, aby byly naše předvoje co nejslabší, neboť budou zaháněti jen přezvědčné hlídky nepřítele a hlavní zajištění v našem případě obstarají zprávy jezdeckta a leectva armádního i vlastního. Má-li dojít k střetnutí se silnějšími nepřátelskými oddíly, budeme o tom již předem vyrozuměni a můžeme své předvoje závčas zesílit.

Dodatečnými opatřeními vznikne nezbytně ztráta času. Abychom se jí vyhnuli, měli bychom míti již od počátku své předvoje silnější. Než ve stadiu operací armády, o něž u nás běží se nezdá, že by nějaká ta hodina zpoždění v pochodu našeho valného voje byla až příliš nebezpečná. V jiných případech může však míti každá promeškaná minuta velmi nepříznivý vliv na operaci celku.

Blížkost Ještědského pohoří k čelu naší bytovací sestavy u Chrastavy a potřeba zajistiti si již od počátku obě pro nás důležité komunikace k Jitřavě (D. Pankraž na jihozápad od Chrastavy) a ke Křižanům (Kriesdorf na jihojihozápad od Chrastavy) a obsaditi hlavní pozorovatelný Ještědských hor s Ještědem, trigonometr 1010 (Jeschken asi 5 km na jihozápad od Liberce) v čele, mluví vesměs pro silnější předvoje.

Také to, že naše vnější silnice vede skoro nepřetržitě a vnitřní pochodová dráha ze značné části poměrně úzkými a hlubokými údo-

lími, ba skoro soutěskami, vyžadovalo by předvojů silnějších, které by za střetnutí mohly postupovati s úspěchem po oboustranných výšinách.

Za boje musel by se vnější předvoj rozvinouti do přiměřené vzdálenosti ve volném boku, což by byl nový podnět k tomu, aby byl již od počátku silnější.

Z řečeného plyne, že by se každý předvoj mohl skládati asi z jednoho praporu pěchoty, jedné ženijní roty a několika jezdců.

Co se velení našich předvojů týká, podléhaly by prostřednictvím velitele obou proudů veliteli divise.

Vzhledem k jejich celkové síle a ke vzezření pochodového pásma divise, neměly by předvoje vlastního dělostřelectva. V pochodovém učlenění valného voje divise umístili bychom za to poblíž čela obou proudů přiměřenou část lehkého dělostřelectva, pro jejich eventuální podporu. Průzkumné hlídky tohoto dělostřelectva jely by ovšem s předvoji.

Poměrně slabé počty našich předvojů připouštěly by vzdálenost asi dvou až tří kilometrů předvojových hroufů od čela valného voje.

II. Odpovědi na otázky.

1 Jaké bude zajištění divise za ubytování ve frýdlandské krajině?

Značnou vzdáleností od nepřítele. Zprávami armádního letectva i jezdeckta a vlastního smíšeného výzvědného oddílu, který v dotyku s východním křídlem armádního jezdeckta prodlouží bočným směrem jeho prostor působnosti až po čáru Jablonec n. N.—Tannwald—Schwarzfloss. Smíšený výzvědný oddíl (divisní eskadrona) bude vybaven vhodnými pojítky a odeslán před divisi tak, aby zmíněné čáry dosáhl o něco dříve, než dospěje valný voj do krajiny frýdlandské. Dozor nad zmíněnou čarou budou konati čelní částice eskadrony (smíšeného výzvědního oddílu) i za noci.

Stanoviště velitele eskadrony v Bärnhausi na Sieghüblu, trigonometru 1120. Dále bude naše divise zabezpečena slabými předními strážemi na čáře Tafelfichte—Sieghübel—Taubenhaus—Mittagsberg—Nesselberg—Qualberg. Zde styk s předními strážemi 2. pěší divise.

Úkol předních stráží: Daleké pozorování a ostraha proti hlídkám, které proklouzly clonou jezdeckta.

Složení: Bočné přední stráže od Tafelfichte až Mittagsberg (v to).

Síla: 1 pěší rota a 1 rota kulometů.

Dodá je 2. pěší brigáda (bočná).

Stanoviště velitele v Haindorfu. Budou na místě asi 4 hodiny před příchodem divise do krajiny frýdlandské. Dostanou od divise hlavně optická pojítka.

Čelní přední stráže od Mittagsberg (mimo) až po Qualberg (mimo).

Síla: 2 pěší roty a několik kulometů.

Dodá je předvoj, se kterým divise pochodovala do krajiny frýdlandské.

Poznámka: Čtenáře zajisté zajímá podrobnější rozmístění smíšeného výzvědného oddílu (eskadrony). To však je věcí velitele eskadrony a ne velitele divise. Jeho uskupení k večeru před pochodem mohlo by býti toto:

Jedna důstojnická hlídka s rojem cyklistů udržuje v Raschen, na poloviční cestě z Liberce do Českého Dubu, spojení s východním křídlem armádního jezdeckta.

Jedna četa s rojem cyklistů v okolí Jablonce n. N.

Jedna četa v okolí Schwarzfleu a Tannwaldu.

Jedna četa ve Frýdlandu k dispozici velitele divise.

Kulometná auta se zbytkem smíšeného oddílu (eskadrony) a velitelem eskadrony na Sieghüblu.

V Josefsthale (asi 8 km na severovýchod od Jablonce n. N.) sběrna hlášení, zařízení velitelem eskadrony za podpory pojiťek, přidělených divisí.

2. Rozhodnutí velitele divise pro zajištění pochodu dne 1. prosince.

Stanoviště velitelství dne 30. listopadu ve 14 hod.

Korouhev, očišťující cestou obě pochodové dráhy, dorazí před setměním do Liberce, kdež přenocuje.

Za svítání bude přezvídati do hloubky až k Jizeře a po ose Liberec—Jičín i za jmenovanou řeku. Do šířky od východního křídla armádního jezdeckta až přes Tannwald.

Letka bude konati průzkum v levém boku divise v souladu s korouhví.

Smíšený výzvědný oddíl (divisní eskadrona) shromáždí se po překročení korouhví v Althabendorfu (asi 5 km na jihovýchod od Chrastavy) k dispozici velitele divise.

Předvoje. Po jednom praporu, ženijní rotě a několika jezdcích na obou pochodových silnicích. Vzdálenost 2 až 3 km od čela valného voje.

Bočná ostraha proti pozemnímu pozorování našeho pochodu. V části od Tafelfichte až po Mittagsberg (asi 8 km na jihovýchod od Frýdlandu) jako doposud. Od Mittagsbergu po Hoher B. 740 u Liberce hlídkami pěchoty, vyslanými již dnes odpoledne.

Poznámka pro čtenáře. Všeobecný operační rozkaz pro pochod i s potřebnými opatřeními zajišťovacími, vydá velitel divise dne 30. listopadu po setmění. Takto bude mu lze přizpůsobiti jeho obsah úplně všem zprávám, získaným od 13. hod., kdy došel rozkaz armády a kdy končí zprávy námětu, — až do večera.

3. Rozkazy pro zesílené jezdeckto na den 1. prosince.

S. V. dne 30. listopadu v 18. hod.

1. pěší divise.

Štáb.

3. oddělení.

Čís. 148 op.

Mapy 1 : 75.000:...

Zvláštní rozkaz pro činnost korouhve I./1. dne 1. prosince.

1. Situace:

nepřátelská.....
smíšeného výzvědného oddílu (divisní eskadrony)...
východního křídla armádního jezdeckva.....

2. Úkol korouhve I./1.

Prezvědy v levém (východním) boku a zpoždování event. postupu nepřítele proti pochodovým proudům 1. pěší divise a její bytovací okruh u Chrastavy.

3. Bližší ustanovení pro výkon.

Vyrazte z Liberce tak, aby vaše čelní částice překročily čáru Český Dub, Rychnov (Reichenau) — Schumburg (asi 4 km na severových. od Rychnova) — Morchenstern — Albrechtstorf (asi 4 km na severozápad od Tannwaldu) dne 1. prosince v 7 hodin. Prohledejte krajinu až k Jizeře a Kamenickému potoce (Kamnitz B., tekoucí od Tannwaldu k jihu). Zvlášť důkladně prostor Hodkovic (Liebenau) — Rychnov — Držkov (na jih od Tannwaldu) — Železný Brod (Eisenbrod) — Turnov. Potom až na další rozkaz pozorujte Jizeru, Kamenický potok a dále k severu čáru Tannwald—Schwarzfloss.

Levé, východní křídlo armádního jezdeckva vyrazí za svítání z Českého Dubu a bude pochodovati na Mnichovo Hradiště. Navážete a udržujete s ním styk.

Mosty u Železného Brodu a u Turnova obsadíte a z obou těchto měst vyšlete k Jičínu po jedné hlídce.

Své velitelství se zbytkem korouhve zařídíte v Rychnově.

Eventuální postup větších nepřátelských sil zpomalujte hlavně podél os Turnov—Liberec a Železný Brod—Liberec. Slabého nepřítele odrazte.

4. Divisní letka

zahájí ihned za svítání výzvědnou činnost nad týmž prostorem jako vy. Letouny mají na levém křídle vzadu zelený trojúhelníkový praporek.

5. Snížený výzvědný oddíl divise

(divisní eskadrona), byv překročen korouhví, shromáždí se v Althabendorf (asi 2 km na severozápad od Liberce).

6. Spojení.

Velitel korouhve bude postupovati po ose Liberec — Maffersdorf — Jablonec n. N. — Rychnov.

Pojítka dostal zvláštním spojovacím rozkazem.

Od svítání bude v Liberci působiti vysunutá zpravodajská ústředna divise pro potřeby korouhve, letky a styčného důstojníka divise, který jde s armádním jezdeckvem.

Pro korouhev shodí letka naléhavé zprávy liberecké zpravodajské ústředně, později v Rychnově na kotu 523 asi 1 km na severovýchod od Rychnova přímo veliteli korouhve, vytyčí-li tam své rozpoznávací plátno.

Generál N. N. velitel 1. pěší divise.

Dostane: korouhev I./1., aby rozkaz vykonala, divisní smíšený, výzvědný oddíl, letka,
a styčný důstojník u armádního jezdeckta na vědomí.

Poznámka pro čtenáře. Že velitel korouhve musí znáti v hrubých rysech, jak 1. pěší divise vykoná pochod a kde se ubytuje, je samozřejmé. Při odpovědi na naši poslední otázku vyšli jsme z předpokladu, že velitel divise nebo z rozkazu náčelník štábu poučil velitele korouhve ústně o těchto věcech dříve, než ho vyslal s korouhví do Liberce.

Kterak uskupí velitel korouhve své síly na Jizeře? Odpověď patří do taktiky jezdeckta. Možných řešení je několik.

Pro úplnost našeho pojednání dovolujeme si jedno uveřejniti.

Most u Železného Brodu bude obsazen jednou jezdeckou a jednou kulometnou četou. Rovněž tak most u Turnova. Zbytek eskadrony, která dodala posádky pro oba jmenované mosty, pozoruje přechody přes Jizeru a Kamenický potok.

Velitel korouhve s jednou eskadronou a se zbytkem kulometné eskadrony je v Rychnově.

Dvě hlídky pro výzvědy na Jičín jsou od eskadrony z Rychnova.

Doslov.

Ochrana našeho pochodu proti plynům.

Kdyby přes pravděpodobný mezinárodní zákaz chemického boje užíval nepřítel plynů, skýtala by mu okolnost, že se naše obě pochodové dráhy vinou na mnoha místech úzkými a hlubokými údolími, vítanou příležitostí. Mohl by je totiž právě v soutěžkách, které lze těžko obejít, jako na př. v Buschullersdorfu (asi 8 km na jih od Frýdlandu) zamořiti. Tu by bylo lze jen těžce se vyhnouti značnějším ztrátám osob a koní. V pochodovém výkonu prudů nastalo by zpoždění, celá sestava i se spojovací sítí mohla by býti dlouhými zastávkami i oklikami větších složek pochodových proudů a nemožností oprav pojitků na postižených místech do nejvyšší míry rozrušena. Bojová schopnost a odolnost divise klesla by na velmi nízký stupeň. Proto je i tato poslední stať našeho pojednání zajisté oprávněna.

A jakými prostředky mohl by nepřítel dojiti svého cíle? Je jich několik. Nejhlavnější z nich vypočteme. Jsou to: letectvo, dělostřelectvo a agenti nebo dobrovolníci. Letectvo vrhá ním pum, dělostřelectvo palbou řízenou letouny anebo vědeckými, měřickými metodami a agenti vypouštěním plynů z nádob skrytých ještě před příchodem našeho armádního jezdeckta na vybraných a vhodně přepravených místech.

U srovnání s dřívějšími nebezpečími, proti nimž se naše divise dosti lehce a poměrně malými prostředky ubránila, nelze

ohrožení plynem tak snadno zdolati. Zde je třeba důkladných příprav již v míru. Patří k nim pečlivé sledování pokroků chemie vůbec a studium plynů, které nepřítel proti nám připravuje zvlášť. Hlavně poslední úkol je nesnadný, protože každý stát bude střežiti úzkostlivě tajemství složení i výroby svých plynů. Ale i když po velké námaze a značné finanční oběti seznáme podstatu některých z těchto nových a velmi účinných bojových prostředků, není tím nebezpečí zažehnáno. Je třeba nové úporné vědecké práce a dalších peněz, aby se našly příslušné ochranné prostředky jako masky, dýchací přístroje, reakční zařízení pro poznávání krajin zamořených plynem bezbarvými a nepáchnoucimi, ochranná obuv a oděv, látky pevné, tekuté anebo plynné, které by otravné plyny vstřebávaly anebo neutralisovaly. Po objevení těchto prostředků je třeba cviku, jak s nimi zacházeti. A konečně je nutno připravit příslušný průmysl tak, aby jejich velkovýroba mohla bez prodlení kdykoliv započati. Výroba mírová nebyla by hospodárná, jelikož by zásoby některých z nich delším uskladněním podlehly zkáze a jiné by zastaraly novými vynálezy nepřátel, což by bylo ještě horší.

Konečně patří k mírovým přípravám obrany proti plynům i vybudování silného a moderního letectva, dělostřelectva a zdatných ženijních vojsk.

Budou-li všechny tyto složité, těžké a poměrně nákladné mírové přípravy svědomitě vykonány, bude i obrana proti plynům účinná a tyto nové bojové prostředky ztratí velmi mnoho ze svého hrozného vzezření.

Jiným osvědčeným prostředkem bylo by přísné tajemství o hodině, kdy se dá divise na pochod, o jejích pochodových drahách, délce a složení jejích proudů. Doporučuje se nevydávati příliš brzy všeobecný operační rozkaz pro pochod, aby bylo nepřátelské výzvědné službě nemožno dovědět se včas o bližších okolnostech pochodu. Plynové podniky nebyly by náležitě připraveny, byly by méně účinné anebo by se úplně minuly cílem.

Vypouštěl-li by nepřítel plyny z nádržek již předem poblíž našich pochodových drah skrytě uskladněných a byly-li by tyto plyny bezbarvé a bez vůně, nebyli bychom s to, abychom zjistili je jinak, než vybavením předvojů zvláštními reakčními prostředky anebo přístroji, které by nás na příklad varovaly včas nápadnou změnou výstražných barev.

Boj proti nepřátelskému letectvu, vrhajícímu plyny, vedla by i v našem pochodovém pásmu armáda svým stíhacím letectvem a dělostřelectvem proti letadlům. Ovšem, že pro zvláště důležitou soutěsku u Buschullersdorfu, o níž jsme již mluvili, žádal by velitel 1. pěší divise speciálně ochranu nějakou částí armádního motorisovaného dělostřelectva proti letadlům a nebyl by asi odmítnut.

Boj proti nepřátelskému daleko donosnému a plynem vrhajícímu dělostřelectvu vedla by taktéž armáda.

Proti plynům, uskladněným nepřítelem ve skrytých nádržkách, poblíž důležitých průchodů ještě před pří-

chodem armádního jezdeckta, museli bychom již den před nastoupením pochodu prohledati svým divisním jezdecktem pečlivě pochodové pásma divise a vybrati z obyvatelstva rukojmí, kteří by mohli o zmíněných úkrytech věděti. Byli by to hlavně myslivci a hajní přílehlých revírů, polní hlídači, starostové obcí, cestmistři a přednostové železničních stanic.

Kdyby přes všechna již vypočítaná bezpečnostní opatření nepřítel přece jen včas zamořil někde jednu nebo obě naše silnice, museli bychom užití prostředků dalších. Řekněme ihned, že masky, jaké byly v poslední válce, ztěžovaly dýchání a že se pro pochod vůbec nehodily. Nadto pro koně byly podobné prostředky zvláště nedokonalé. Musíme se tedy snažiti, abychom měli co nejmodernější a nejdokonalejší ochranné pomůcky pro veskeré lidi, koně a snadimotory. To však je požadavek těžce splnitelný. Přes veškeré pečlivé mírové přípravy budeme asi nuceni alespoň na počátku války zamořená místa obcházet, neboť nebude s dostatek ochranných prostředků, abychom těmi místy prošli. Náš terén je však hornatý a má málo podružných cest a ty jsou strmé a těžce schůdné. Ženijním rotám, přiděleným předvojům, nastala by perná, ale záslužná práce: nejdříve vytyčiti a opravit nové pochodové dráhy a potom pro pozdější zásobování a odsuny neutralisovati vhodnými prostředky zamořená místa na silnicích.

Zkrátka za pochodu jsou v boji proti plynům nejúčinnější prostředky preventivní, kterými bychom znemožnili nepřátelské plynové útoky. Při uskutečnění zamoření pochodových drah plynem, je ochrana velmi těžká, zejména, běží-li o plyny neznámé nebo v době míru důkladně neprobádané.

Námět č. 63

Štábní kapitán gštbu Josef Churavý:

Námět z taktiky dělostřelectva.

(Mapy jako pro námět čís. 59.)

I. díl.

I. Povšechná i zvláštní situace:

podle námětu čís. 59. ze všeobecné taktiky ve Voj. Rozhledech roč. VI. čís. 4. (duben), s touto změnou:

Událostina frontě dne 1. září do 20. hod.:

a) Západně od Hernadu zatlačilo naše jezdeckto nepřítele z Kavocsán, který obsadilo.

b) Východně od Hernadu pokusy slabého nepřátelského jezdeckta proniknouti k severu. Naše dvě eskadrony mají obsazeny vesnice Hernádtihany, Rás a Rozgony.

c) Letectvo zahlédlo za soumraku pohyb pěších kolon od Hernádesány a Hernádsadány (asi 13 km na jvv. od Košic) k severu.

II. Výťah z rozhodnutí velitele divise:

a) Čára odporu předních stráží: Sárosköszeg—kota 383 Kolová—most 214—kota 221.

Smíšený výzvědný oddíl v Jánoska.

Pro podporu předních stráží I./1. dělostřeleckého oddílu v palném postavení u Licsérd.

b) Postup: Silný jednotný předvoj zatlačí lehké nepřátelské prvky; valný voj bude postupovati podél osy Licsérd—Budamér—Rás.

c) Složení předvoje: velitel 2. pěší brigády, smíšený výzvědný oddíl, 3. pěší pluk, I./4. prapor, III./1. dělostřelecký oddíl, 251. dělostřelecký oddíl (oba oddíly za velení velitele děl. pl. 1), 1. ženijní rota; letoun k dispozici velitele předvoje od 6. hod.

d) Předvoj překročí čáru odporu předních stráží v 6 hod. a bude postupovati hlavní silou po ose postupu valného voje, menší proud vyše údolím Hernadu.

e) Postupné cíle:

Senyék—Vápenice—Hernádszokoly;

Tarczavajkócz—Chvalabohu—okraj lesa mezi kotami 350 a 331; silnice Felsőolcsvár—Kassa.

III. Rozhodnutí velitele předvoje:

1. Údolím Tarczy, po jejím pravém břehu, budou postupovati dva prapory 3. p. pl. za sebou. Po levém břehu bude postupovati pěší rota s četou kulometů zadního praporu jako styčný oddíl s 1. horskou brigádou.

Třetí prapor 3. p. pl. bude postupovati po ose Vysoký vrch, Vápenice, Viničná, Košická hora a bude udržovati spojení s praporem 4. p. pl. v údolí Hernadu.

Velitel 3. p. pl. řídí pohyb prvků 3. p. pl. (vyjma zbytek zadního praporu, jehož užití si vyhrazuje velitel předvoje) na tyto postupné cíle:

a) Sárosbögdány—Jánoska—Vysoký vrch;

b) Ósice mjr.—Senyék—Vápenice;

c) Királynépe—Budomér—Tapolczány;

d) Tarczavajkócz—Chvalabohu—okraj lesa mezi kotami 350 a 331;

e) Rozgony—Košická hora;

f) silnice Felsőolcsvár.

Další pohyb z každého z těchto cílů na další rozkaz velitele předvoje.

2. I. prapor 4. p. pl. bude postupovati samostatně údolím Hernadu tak, aby co nejdříve dostihl Hernádszentiván, a na další můj rozkaz !pak Hernádtihány.

3. Osa pohybu velitele 2. pěší brigády i velitele 3. p. pl.: Licsérd, Jánoska, Budamér, Tarczavajkócz.

IV. Předmět práce:

1. Návrh velitele 1. dělostřeleckého pluku, jak se má užití dělostřelectva předvoje.

2. Rozkaz velitele 1. dělostřeleckého pluku dělostřelectvu předvoje.

II. díl.

V. Zprávy, které došly za postupu.

1. Na úsvitě útočily nejsilnější oddíly jezdeckta za podpory dělostřelectva na naše dvě eskadrony, které byly donuceny k ústupu. Na ústupu zastihl je rozkaz, aby se odebraly do Somos, kde se soustřeďuje jezdecká brigáda, jež bude tvořiti armádní zálohu.

2. Hlídky smíšeného výzvědného oddílu zjistily, že nepřátelské jezdeckto obsadilo vesnice Budamér a Hernádszentistván a že jeho hlídky postupují k severu. Jádru oddílu postoupilo k Senyék a Sárosberettő a snaží se zabrániti přechodu nepřátelských hlídek přes hřbet koty 268.

3. Letectvo zjistilo silný ruch vozů v okolí Košic.

4. Prvky 3. pěšího pluku narazily na hlídky nepřátelské v prostoru Jánoska—Vysoký vrch, které však rychle ustoupily. Na dalším postupu byl 3. p. pl. ostřelován asi dvěma bateriemi z prostoru Tarczavajkócz. Při příchodu na hřbet koty 268 (asi 1 km na j. z. od Sárosberettő) byl uvítán silnou palbou kulometů se hřbetu asi 1½ km na s. z. od Budamér, s výšiny koty 320 a ze severního cípu lesa Viničné.

5. Prapor 4. p. pl. narazil na hlídky u Szt. Maria a Hernádszokolý. Po obsazení těchto výšin byl zastaven palbou pušek a kulometů z Hernádszentistvánu a Sároskisfalu. Též asi baterie naň střelila odněkud z údolí Hernadu.

VI. Rozhodnutí velitele předvoje:

Útočiti nejdříve na hřbet na s. z. od Budamér, pak na kotu 320 a okraj lesa u Viničné a konečně na Hernádszentistván.

VII. Předmět práce:

Popis činnosti dělostřelectva a jeho různých velitelů, spojení a pozorování.

Štábní kapitán gštbu Josef Churavý:

Řešení námětu čís. 63.

I. Rozbor práce.

Předložený námět poskytuje příležitost k přezkoušení názoru o všem, co souvisí s činností dělostřelectva za přibližovacího pochodu a co musí si uvědomiti každý dříve, než vydá nějaký rozkaz pro tuto operaci. Proto v prvním dílu námětu byl dán k řešení rozkaz dělostřelectvu, vydaný podle večerních zpráv, a ve druhém dílu mělo se ukázati, jak se tento rozkaz dá aplikovati při nějaké příhodě naskytnuvší se za provádění operace. Tedy druhý díl měl již sám ukázati správnost prvního dílu práce.

Analysujeme danou práci s hlediska úkolu, daného našemu dělostřelectvu. Dělostřelectvo musí býti za přibližovacího pochodu stále připraveno k palbě, aby podporovalo a chránilo pěchotu, která

by narazila na nepřítele. Proto musí býti v palebném postavení stále pohotově ke střelbě, neboť v této době právě největší rychlost zasažení do boje jest nejcennější. Protože však pěchota se stále vzdaluje od posic dělostřelectva a také vlny terénu brání rozhledu pozorovatelů, jest nutno, aby dělostřelectvo stále a stále postupovalo, dohánělo pěchotu a obsazovalo další pozorovatelný, s novým výhledem vpřed. Oba požadavky sobě navzájem odporují. Řešíme tedy otázku kompromisem: rozdělíme dělostřelectvo všeobecně na dvě části, z nichž jedna bude vždy v palebném postavení a druhá v pohybu k další, přednější posici, takže obě části se budou vzájemně předcházeti. Máme-li k dispozici dva nebo více oddílů, můžeme rozděliti dělostřelectvo na dva odřady tak, že se bude přemísťovati buď po oddílech, nebo uvnitř oddílů po bateriích.

Na rozdělení dělostřelectva má podstatný vliv terén. Je-li tento jednotný a snadno přehledný, pak můžeme užiti přemísťování po oddílech, což má ty výhody, že je velení jednotnější a činnost dělostřelectva koncentrovanější. Je-li terén rozdělen na dvě, nebo více částí, jež nejsou navzájem přehledné, pak musíme se snažiti, aby v každé takové části bylo dělostřelectvo, které se pak přemísťuje po bateriích, nebo i po četách. V našem případě máme dvě údolí, oddělená od sebe zalesněným hřbetem, který neškýtá současného výhledu do obou údolí. Údolí Hernadu jest hluboké a úzké; není příliš vhodné k rozvinutí větší činnosti dělostřelectva. Vojska, která budou operovati v tomto údolí, budou odkázána většinou sama na sebe, neboť sousední jednotky nemohou jim téměř přispěti na pomoc. Dáme tedy praporu, postupujícímu údolím Hernadu, 1 horskou baterii jako dělostřelectvo doprovázející, čímž jej do jisté míry osamostatníme. Kdybychom mu dali více dělostřelectva, zeslabili bychom příliš náš hlavní proud, postupující širokým údolím Tarcy. Kdybychom mu nedali žádného dělostřelectva, pak by mohl býti nucen útočiti na nepřítele bez jakékoliv podpory dělostřelectva, což by bylo chybou, nebo by musil vyčkávat, až bude navázáno spojení s dělostřelectvem v údolí Tarcy, což v tomto terénu bude velmi obtížné a pomalé; to by mohlo i značně zpomaliti postup celého předvoje, čemuž jest nutno se vyhnouti. Široké údolí Tarcy, poměrně odkryté, bude nám — alespoň na počátku — tvořiti pásmo, ve kterém soustředíme většinu svých vojsk. Dva prapory, které v tomto údolí postupují, budou vyžadovati podpory celého lehkého dělostřelectkého oddílu. Podpora praporu, který bude postupovati po zalesněném hřbetě, bude velice obtížná. Naskytá se otázka, neměla-li by mu býti proto přidělena baterie doprovodná. Jak může střelba baterie v lese? Buďto jsou v lese mýtiny, na nichž můžeme baterii umístiti (aby stromy nebránily výstřelu), což však musíme zjistiti průzkumem dříve, než s baterií zajedeme do lesa; nebo střelíme na nepřítele podél průseků lesních, eventuálně na krátkou vzdálenost, ba, někdy i přímou střelbou, což však vyžaduje, abychom nejdříve znali přesně umístění nepřítele a tak mohli zavésti baterii na správný průsek, neboť bočné přemísťování mimo cesty je nemožné a po cestách — jsou-li nečetné — může vésti k velkým oklikám a k ztrátě času. Z uvedeného plyne, že podpora pěchoty v lese jest spíše možná bateriemi, ponechanými před lesem, než bateriemi, které by zajely do lesa, hned za pěchotou dříve, než tato mohla řádně prozkoumati postavení nepřítele. Protože pak bývá v lese velmi špatný výhled i špatná orientace, bývá často velmi obtížno určití postavení nepřítele v lese s takovou přesností, aby střelba z děl, mířená na něho, neohrožovala současně naši pěchotu.

Proto bude pěchota v lese velmi často odkázána jen sama na sebe; dělostřelectvo bude jí moci přispěti na pomoc jediné tehdy, když ona přesně označí umístění cílů, jež má dělostřelectvo ostřelovati, a když mu ponechá dost času, potřebného k zařízení pozorování a spojení k bateriím, nebo k přivedení baterie do dobrého postavení vůči cíli. Nebudeme tedy přidělovati předem doprovázející dělostřelectvo pro postup lesem — vyjma ten případ, že by běželo jen o pozdější umístění dělostřelectva na pokraji lesa pro podporu pěchoty, která vyrazí z lesa do otevřeného terénu, který by byl příliš vzdálen od postavení baterií, umístěných za lesem. V naší operaci toho případu nebylo. Velitel dělostřeleckého pluku ponechá si tedy zbývající dvě horské baterie v rukou, aby mohl jimi zasáhnouti do boje buď v údolí Tarczy, nebo v údolí Hernadu (pokud to bude možné). Jako normální úlohu, jejíž vykonání ponechá iniciativě velitele oddílu, určí přímou podporu III./3. praporu, postupujícího po hřebetě. Tyto baterie se budou pohybovati podél okraje lesa a budou tak stále připraveny ke střelbě ve prospěch prvků, postupujících podél tohoto okraje lesa. Podle potřeby může si pak pěchota vyžádati palbu i do větší hloubky lesa nebo i četů, nebo poločetu dělostřeleckou k odstranění určité překážky v lese.

Takto rozdělili jsme dělostřelectvo předvoje a nyní musíme vyhledati postupné posice. Při tom musíme si všimati příčného rozdělení terénu, ale současně i situace vlastní nepřátelské. Terén vykazuje místa, která budou velmi důležitá pro nás, stejně jako pro nepřítele. Především jest to příčné, nezalesněné údolí podél silnice z Hernádszentiván na Budamér a Királynépe. Toto údolí poskytuje dostatečný výhled do celého pásma divise a jest tedy výhodné jak pro útočníka, který tu může dobře uspořádati své jednotky, tak i pro obránce, který v něm může snadno a široce organizovati součinnost palby pěchoty i dělostřelectva. Vojska, umístěná v okolí Košic, musí obsaditi toto údolí, aby se mohla zajistiti. Můžeme tedy s velikou pravděpodobností počítati s tím, že se tu srazíme s nepřítelem, od kterého jsme odděleni jen nepatrnou clonou jezdeckta, a proto musíme se snažiti, abychom pro podporu pěchoty, sestupující do tohoto pásma, měli v posicích maximum dělostřelectva. Tyto posice budeme nuceni vyhledati asi na čáře Jánoska—Vysoký vrch, neboť prostor na jih od této čáry jest úplně odkryt pro pozorování s koty 348 u Királynépe, která jest ještě v rukou nepřítelových. Druhým důležitým cílem jest čára Tarczavajkósz—Chvalabohu—okraje lesa na sever od Hernádtihany. Od této čáry rozšiřuje se značně údolí Hernadu a lze odtud viděti Košice s celým okolím. Proto každý pohyb v tomto prostoru může býti rušen naším dělostřelectvem. Naproti tomu údolí Tarczy se poněkud žúže a jest možné, že tu význam tohoto údolí ustoupí významu Hernádu, takže budeme snad nuceni k jistému přeskupení sil. Musíme se tedy snažiti, abychom i pro ochranu pěchoty, přišedší na tento cíl, měli větší část dělostřelectva připravenou k palbě. Posice pro toto dělostřelectvo budou nejdříve v prostoru Budamér—Tapolcsány, později Tarczavajkósz—Chvalabohu. Posledním důležitým pásmem bude cíl, daný pro postup divise, t. j. silnice Košice—Felsőölcsvár. Od této čáry jest souvislý les vystřídán malými, ne hlubokými lesíky, které nepřekážejí pohybům vojsk, spíše je maskují. Na tomto cíli se divise pravděpodobně na nějakou dobu zastaví; musíme tedy býti připraveni i na odražení protiútoků, tedy zase musíme mítí co největší množství dělostřelectva hotového k palbě. Posice by byly na vý-

chodních i západních svazích Košické hory v prostoru mezi Rásem a kotou 316 a pak mezi kotami 260 a 222 v údolí Molnok potoka (na západních svazích Košické hory).

Vratme se ještě jednou k postupu na 1. a 2. cíl, t. j. do údolí Hernadszentistván—Királynépe, neboť tento postup bude poněkud odlišný od našeho obvyklého způsobu. Pro podporu předních stráží byl dán do posice u Licsérd oddíl lehkého dělostřelectva. Tento oddíl může pozorovati postup pěchoty a střeleti v její prospěch do údolí Hernádu až k Terebő, do údolí Tarczy, pak až k Lapispataku. Jen jednotky, táhnoucí po zalesněném hřebetě, nebude moci pozorovati. Jaký závěr z toho učiníme? Baterie, pochoduující za praporem 4. ppl., bude moci klidně postupovati až k Terebő, a teprve odtud bude nucena, třeba-li, přemísťovati se po četách, aby mohla dále střeleti na nepřítele, který by se ukázal od Terebő na jih. Podobně dva prapory 3. ppl. v údolí Tarczy budou dostatečně podporovány oddílem u Licsérd, takže oddíl předvojový může klidně za nimi pochodovati až k první posici, kterou jsme vyhledali u Jánosky; vzhledem k důležitosti, kterou příkládáme údolí mezi Vápenicí a Viničnou, umístíme tu všechny tři baterie do posice, neboť také, dokud nemáme výšinu u Királynépe v rukou, nemůžeme vůbec s dělostřelectvem dále k jihu. Oddíl u Licsérd pak jest již blízko své hranice donosnosti, a nemůžeme s ním tedy příliš počítati. Pro podporu III./3. praporu, postupujícího po hřebetě, měli bychom snad dáti baterii do posice u Abos. Terén jest tu však tak nesnadný, že nemůžeme předpokládati nějakou silnější akci nepřítelovu na tomto hřebetě bez současně akce v údolích, a proto můžeme i tu nechati dělostřelectvo postupovati hned za pěchotou, jsouce přitom připraveni zastaviti a umístiti je v posicích (o něž tu není nouze) ihned, jakmile by se nepřítel někde ukázal. Neukáže-li se, obsadí tyto baterie první posice u Vysokého vrchu. Snad by mohla býti jedna z obou baterií postavena poněkud jižněji, do údolí jižně od koty 319 (na mapě chybně označena 519); nezískáme tím však mnoho, neboť baterie z Vysokého vrchu dostřelí až k Chvalabohu a na kotu 331 (v údolí Hernádu), což jest dále než potřebujeme. Délka telefonní linky k pozorovatelně na okrajích Vápenice jest asi 2 km, což také není přílišné. Můžeme tedy míti na čáře Jánoska—Vysoký vrch—Terebő všechno dělostřelectvo v posicích výhodně postavené pro boj o získání údolí a severních okrajů Viničné. Po obsazení těchto okrajů můžeme ihned započítati s přemísťováním dvou baterií lehkých a jedné horské do prostoru Budamér—Tapolcsány, aby odtud lépe mohly podporovati třeba i nastalý boj o získání massivu Viničné a druhého důležitého cíle: Chvalabohu — okraje lesa na sever od Hernádtihany. Další postup dělostřelectva byl by již normální, pokud by se ovšem nezměnil v celku zamýšlený manévř předvoje.

Pochod až k výchozí základně, činící asi 12 km, musí býti proveden v noci, neboť časně z rána, t. j. v 6 hod. dne 2. září má býti již čára předních stráží překročena. Protože máme jen jedinou cestu k dispozici, sestavíme si jednotky za sebou tak, jak půjdou později ve 3 proudech, t. j. I./3. prapor, ženijní rotu, II./3. prapor a III./1. děl. oddíl, pak III./3. prapor a 251. děl. oddíl (bez 1 bat.), konečně I./4. prapor a 1 bat. 251. děl. oddíl. Pro vytvoření proudu postačí udati pro III./1. oddíl hodinu odchodu z Radáče (podle rozkazu velitele pěší brigády), pro 2 baterii 251. oddílu místo, kde se připojí za III./3. prapor, jakož i hodinu připojení, a pro zbývající baterii hodinu, kdy se připojí za I./4. prapor ve svém stanovišti v Berzenke.

Podle uvedeného rozboru můžeme přistoupiti ihned k redakci návrhu a rozkazu velitele dělostřeleckého pluku.

II. Navržené řešení 1. dílu práce.

A.

Návrh velitele dělostřeleckého pluku pro užití dělostřelectva předvoje.

a) Pro podporu postupu dává se veliteli I./4. praporu k dispozici 1 horská baterie jako dělostřelectvo doprovázející.

b) Postup 3. ppl. bude podporován III./1. oddílem (pro 2. prapor v údolí Tarczy) a zbytkem horského dělostřeleckého oddílu (pro III./3. prap. na hřebetě Vysoký vrh, Viničná, Košická hora).

c) Až do čáry Jánoska—Vysoký vrch—Terebő bude postup předvoje kryt I./1. oddílem, stojícím v pozicích u Licsérd. Na této čáře zaujme všechno dělostřelectvo předvoje palebné posice a připraví se ke střelbě ve prospěch postupu pěchoty na další cíl.

d) Za dalšího postupu musí býti v každém oddílu alespoň 1 baterie stále připravena k palbě.

B.

Velitelství děl. pluku 1.

Radács, 1. září, 20 hodin.

Č. j. 156/25.

Mapy 1 : 75.000: ...

Rozkaz čis. 105 pro den 2. září.

I. Situace. }
II. Úkol divise. } podle námětu.

III. Předvoj má zatlačiti zpět slabé prvky nepřítelovy až k silnici Košice—Felsőcsvár. Velitel: vel. 2. pěší brigády; složení: 3. p. pl. a I./4. p. pl. III./1.; děl. oddíl a 251. děl. oddíl pod velením vel. děl. pl. 1, smíšený výzvědný oddíl, ženijní rota.

IV. Pěchota: 1. bude postupovati v 6 h. z výchozí základny Sárosköszeg—Kolova—214—221 ve 3 proudech:

a) I. a II./3. prapory za sebou po západním břehu Tarczy, z nich 1 rota po východním břehu;

b) I./4. prapor údolím Hernadu;

c) III./3. prapor po hřebetě Vysoký vrch—Viničná—Košická hora pro spojení obou předcházejících proudů.

2. Postupné cíle pěchoty (podle námětu).

V. Dělostřelectvo.

1. Rozdělení: pro podporu I./4. praporu dává se tomuto 1 baterie 251. děl. oddílu jako dělostřelectvo doprovázející; pro přímou podporu 3. p. pl. pod mým přímým velením: III./1. děl. oddíl v pásmu I. a II./3. praporu a zbytek 251. děl. oddílu v pásmu III./3. praporu.

2. Pochod do výchozí základny bude proveden z Radács v jednom proudu v tomto sestavení: I./3. prapor, ženijní rota, II./3. prapor, III./1. děl. oddíl, III./3. prapor, 251. děl. oddíl (bez 1 bat.), I./4. prapor, 1 bat. 251. děl. oddílu.

Děl. oddíl III./1. připojí se ve 2 hod. v Radács za II./3. prapor, 251. děl. oddíl (bez 1 bat.) připojí se za III./3. prapor u mostu mezi Radács a Sárosszentimre ve 2 hod. 25. min.; zbývající baterie připojí se za I./4. prapor v Berzenke ve 2 hod.

3. Postup z výchozí základny až do čáry Jánoska—Vysoký vrch—Terebő bude proveden pod ochranou I./1. děl. oddílu, který byl dán do posice u Licsérd pro podporu předních stráží. Až do této čáry bude dělostřelectvo postupovati za pěchotou. Na této čáře všech 5 baterií přímé podpory zaujme palebné postavení a připraví se k palbě na podporu praporu, se kterým postupovaly. Horský oddíl postaví se tak, aby, bude-li třeba, alespoň 1 baterií mohl střeliti do údolí Hernádu. Z této posice budou podporovati postup pěchoty na další dva cíle.

Po obsazení pěchotou 3. cíle přemístí se na můj rozkaz 2 baterie III./1. do posic v prostoru západně od Budamér a jedna baterie horská do prostoru východně od Tapolcsány, aby mohly podporovati postup pěchoty na 4. cíl.

Když tyto baterie se připraví k palbě, přemístí se na můj rozkaz (buď telefonický, nebo na signál: červená raketa z prostoru Budamér) zbylé dvě baterie: jedna do prostoru západně od Tarczavajkócs, druhá do prostoru jižně od Tapolcsány a budou podporovati postup pěchoty na další cíl.

Další zamýšlené posice budou asi u koty 316 (východní svah Kócské hory) a v údolí potoka Molnoku.

4. Zahájení palby. Oddíly přímé podpory zahájí palbu na přání velitelů praporů každý ve svém pásmu. Bude-li pěchota zastavena vážnějším odporem, bude palba oddílů řízena dalšími mými rozkazy.

VI. Spojení: M. V. děl. pluku a 2. pěší brigády v 5 hod. 30 min. v Licsérd. Pozdější M. V.: Jánoska, Budamér, Tarczavajkócs.

Oba oddíly vyšlou k veliteli pluku 1 poddůstojníka a 3 jezdce, kteří se hlásí v Licsérd v 5 hod. 30 min.

V posicích u Jánosky připojí se III./1. oddíl na telefonickou ústřednu velitelství pluku v Jánosce a 251. oddíl na III./1. a jeho prostřednictvím na velitelství pluku. Podobné spojení bude zřízeno v posici Budamér. Ostatní bude zvláště nařízeno.

Pro spojení s letcem i s velitelem pluku vyloží oddíly terče i antenu v každém svém M. V.

Pro spojení s pěchotou vyšlou oba oddíly styčné hlídky k velitelům praporů první linie, za nimiž postupují a III./1. kromě toho hlídku, vedenou důstojníkem, k velitelům 3. p. pluku.

VII. Zásobování střelivem.

Oddíly hlásí stav střeliva telefonicky ve 12 hod. a 18 hodin; jinak ihned, jakmile spotřeba dostoupila 50ti ran pro dělo.

Další pokyny budou vydány později.

VIII. Odsun raněných:

a) mužů: prostřednictvím plukovní sběrný raněných v M. V. pluku;

b) koní: podle pokynů plukovního (oddílového) zvěrolékaře do..... (podle div. rozkazu).

Obdrží: III./1., 251. oddíl k provedení;

velitel 2. pěš. brigády } jako hlášení.
velitel děl. brigády }

I./1. oddíl ve výťahu (IV. a V. odstavec).*

Za správnost:
plukovní pobočník.

Velitel děl. pluku 1.
podpis.

III. Příhoda za postupu.

Druhou část práce tvořil popis činnosti dělostřelectva při příhodě, naskytuvší se za postupu.

Především nutno si vyjasniti situaci, ve které bylo dělostřelectvo, když přední částice pěchoty narazily na nepřítele. V tom okamžiku valné houfy předvojů byly na výšinách mezi Jánoska a Sárosberettó. Baterie obou oddílů přímé podpory byly částečně již v posici, částečně právě přijížděly do posic. Velitel brigády a velitel děl. pluku byli rovněž na těchto výšinách, odkud pozorovali postup pěchoty. Velitel III./1. oddílu byl poblíže velitele děl. pluku, velitel horského oddílu na okraji lesa na Vysokém vrchu (východní svah). Styčné hlídky s veliteli praporů vystupovaly na hřbet koty 268, nebo se blížily k jižním okrajům lesa Vápenice. Doprovázející baterie u I./4. praporu měla 1 čet u Terebő v palebném postavení, druhá četa pochodovala podél trati; v daném okamžiku byla naproti údolí, které se svažuje asi 500 m na severovýchod od koty 378. Velitel baterie s velitelem praporu byli asi blízko rozcestí u ohbí železnice i cesty.

Při první přestřelce s hlídkami dělostřelectvo nemusilo zasáhnouti, neboť odpor nebyl tak vážný. Za to však bude nuceno zasáhnouti po příchodu pěchoty na 2. cíl, kdy ozvaly se pušky, kulomety i děla. Všichni dělostřelečtí velitelé zpozorovali, že se boj rozpoutává a musí tedy ihned obsaditi pozorovatelný, ze kterých by dobře mohli pozorovati a řídit střelbu svých jednotek. Velitel lehkého oddílu vidí se hřbetu jižně od Jánosky, na kterém právě stojí, zcela dobře hřbet na východ od Arzagova, neboť hřbet 268 jest nižší, než oba výše zmíněné. Aby však bylo zajištěno pozorování i do údolí mezi 268 a Arzagova, určí za pozorovatelnou pro jednoho velitele baterie cíp lesa u cesty, asi uprostřed mezi 268 a 320. Ostatní dva velitele baterií si ponechá blízko sebe, takže bude moci ihned zahájit palbu dvěma bateriemi, a po krátké době, potřebné k zařízení spojení s pozorovatelnou k posici baterie a k velitelství oddílu též třetí baterií. Zahájí palbu ihned z vlastní iniciativy, při čemž mu bude moci dáti určité pokyny velitel děl. pluku, který jest v jeho blízkosti, a to podle zpráv, které obdrželo velitelství pěší brigády.

Velitel horského oddílu vidí sice se svého stanoviště na východním svahu Vysokého vrchu, co se děje před východním křídlem III./3. praporu, který má podporovati, vidí snad také svahy Viničné, ale nevidí terén před středem a západním křídlem III./3. praporu. Může tedy učiniti dvojí rozhodnutí: 1. sám zůstane u Vysokého vrchu a bude řídit palbu obou baterií do východní části svého úseku do té doby, než oba velitelé baterií, které vyslal — jednoho mezi výběžek lesa proti kotě 320 a kotu 349 (Vápenice), druhého na východ

*) Poznámka: I./1. a II./1. děl. oddíly dostaly zvláštní rozkaz pro pohyb s valným vojem divise.

od onoho výběžku lesa — se nezařídí a se nespojí se svými bateriemi telefonicky; na to rozdělí palbu do celého úseku, při čemž bude se opírat o pozorování velitelů baterií; 2. ponechá jednoho velitele baterie na Vysokém vrchu, aby řídil palbu své, nebo obou baterií do pásma, které může pozorovati a sám s druhým velitelem baterie, se odebere na východní svah Vápenice, odkud může přehlédnouti téměř celé pásmo svého praporu a proto může i dobře řídit palbu v celém pásmu. Prvé řešení poskytuje mu tu výhodu, že je blízko k veliteli děl. pluku, od kterého bude dostávat rozkazy, druhé řešení poskytuje mu výhodu, že může sám pozorovati nebo že je na blízku velitele praporu, se kterým normálně pracuje. V každém případě nechá však obsazenou pozorovatelnu na Vysokém vrchu, neboť, kdyby byl nepřítelem donucen opustiti exponované pozorovatelnu na Vápenici, nebudou jeho baterie nuceny přerušiti palbu pro nedostatek pozorování. Velitel doprovodné baterie s velitelem praporu bude se snažiti dostati se co nejrychleji z ohbí cesty na výšinu u Szt. Maria, aby přehlédl situaci. Protože však palba jest silná, dá ihned na místě rozkaz pochoduující četě, aby se ihned připravila k palbě za malým výběžkem lesa u údolí severně od 387. Telefonisté pak ihned táhnou kabel od ohbí cesty k této četě a současně za velitelem baterie na Szt. Maria. Nenechal tuto četou pochodovati dále, neboť již sám viděl, že by tu v údolí nenašla krytého postavení proti pozorování z Dubového vrchu, a byla by také příliš exponována, když naše první částice pěchoty jsou teprve na okraji Hernádszokoly a na kopci u Szt. Maria. Jakmile velitel baterie dorazil na výšinu a orientoval se, může ihned dáti příslušné rozkazy k zahájení palby, a četě u Terebő může dáti rozkaz, aby se přemístila vpřed, směrem za prvou četou. Podle toho, jak se situace vyvine, zastaví pak tuto četou v první četě, nebo ji posune až k lomu u Szt. Maria a uvede pak v palbu celou baterii. Podle rozkazů velitele praporu bude pak ostřelovati ty body, které jsou pro pěchotu nejdůležitější.

Jakmile velitel pěší brigády získal dostatek zpráv a učinil rozhodnutí o útočném manévru předvoje, vydá velitel děl. pluku potřebné rozkazy velitelům oddílů pro jejich součinnost. Útok zahájí nejdříve I./3. prapor se hřbetu 268. Prímo ho bude podporovati III./1. oddíl, který bude neutralisovati obránce, proti němu umístěné, soustředěnou palbou všech 3 baterií na místa, odkud pálily kulomety i na prvky zákopů. 2 baterie horské budou chrániti tento útok z boku a čela soustředěním palby na kotu 320 a na severní okraji Viničné, odkud se též ozývaly kulomety. Pro útok I./3. praporu bude to tedy palba ochranná, současně bude to však příprava útoku III./3. praporu, který vyrazí za krátko po I./3. V této době bude doprovodná baterie automaticky ostřelovati nejzápadnější úsek divise, čímž bude i tu zaměstnávat nepřítele. Když I./3. prapor již dosahuje hřbetu a současně vyrazí III./3. prapor k útoku na kotu 320, musí horský oddíl soustřediti svoji palbu na nejbližší prvky nepřítele, aby tak přímo podporoval svůj prapor. V tom okamžiku ostřelují dvě lehké baterie okraje Viničné, aby tak chránily i III. i I. prapor proti protiútokům s této strany, a jedna baterie ostřeluje východy z Budamér a vojska, která by se ukázala ve východním úseku divise, aby ani tento úsek nebyl zbaven palby dělostřelecké. Když i III./3. prapor dobyt svého prvního cíle, t. j. okrajů Viničné, tu lehký oddíl převezme ochranu obou praporů 3. p. pl. a horský oddíl soustředí celou svoji palbu nejdříve na Sároskissfalú a pak na Hernádszentistván, aby tak podporoval útok I./4. praporu. Konečně přemístí palbu na Tapolicsány a,

když i tyto byly obsazeny, vrátí se každý oddíl ke své normální činnosti. To bude právě okamžik, kdy bude možno zahájit přemístění prvních baterií z každého oddílu do nových, předem určených posic, načež bude postup normálně pokračovati až do nové vážnější srážky s nepřítelem.

Zbývá ještě, abychom se zmínili o střelbě proti nepřátelským bateriím. Může se státi, že hned na počátku srážky podaří se nám uviděti záblesky baterie, která se špatně ukryla, nebo pohyby baterie, která zaujímá posici. V takovém případě bude nejvýhodnější soustřediti na takovou baterii rychlou, asi 3—5 minut trvající palbu všech baterií, které mohou baterii přímo pozorovati, nebo alespoň lehkého oddílu. Tím podaří se nám neutralizovati, a možná i vážněji poškoditi takovou baterii, což bude výhodné i pro naši pěchotu při jejím útoku. Mezitím, co se útok provádí, nebude již pravděpodobně možno zabývat se nepřátelskými bateriemi, které ostatně již budou opatrnější. Snad jedině letec, přidělený předvoji, bude je moci zpozorovati a hlásiti dělostřelectvu. Protože však v tomto čase bude dělostřelectvo předvoje plně zaměstnáno, vyžádá si velitel pěší brigády, nebo velitel děl/pluku přispění dělostřelectva hlavního voje, hlavně dělostřelectva hrubého (kanonů), které jest zvláště příhodné pro činnost proti nepřátelským bateriím a pro spolupráci s letcem (snadnější pozorování dopadů). Může se tedy státi, že dělostřelectvo valného voje divise bude zasazeno dříve, než záloha pěchoty předvoje; to bývá ostatně případ dosti častý, když přicházíme v dotyk s nepřítelem.

Těmito úvahami jest současně dáno řešení druhé části práce.

OPRAVA.

V minulém čísle Cvič. Listů vypadla při lámání sazby na straně 113 za 4. řádkem zdola tato tabulka:

Jednotka	Směr cesty	Průchodiště, doba průchodu
2. ppl.	Košík—Sowolusk, sev. vých. část Svatojiřského lesa — Ledetz — Zerčitz — Semčitz, Auřetz — Dobrowitz. ¹⁾	Rozcestí 1300 m na severozápad od Sowolusk. V 19 h. 15' (devatenáct h. patnáct m.) ²⁾
1. ppl.	Týž směr mezi oběma ubytovacími pásmy pluku.	Totéž průchodiště 20 h. 30' (dvacet hod. třicet m.) ³⁾

Velitelovým alfa a omega budiž: „Bud si vždy vědom toho, co činíš! Svě podřízené musíš přesvědčiti o své samostatnosti a o svém pocitu odpovědnosti.“

Zásada ř. pluk. Willeho, reorganisátora a učitele švýcarské armády.

Jun.

Knihy darované ústavu:

VI. Promberger R., nakladatelství v Olomouci:

Dr. M. Valouch: Přehled matematiky. Páté vydání. Str. 364. Za 35 Kč.

(Valouchův „Přehled matematiky“ stal se velmi oblíbenou příručkou netoliko studujících, učitelstva, ale i všech odborníků. Předností její jest, že neomezuje se jen na vzorečky, nýbrž podává zhuštěný, ale přece velmi jasný obraz celé matematiky. Nakladatelství upozorňuje na tuto výbornou pomůcku hlavně dělostřelecké důstojníky.)

VII. Státní nakladatelství:

Bažant Jan, inž.: Vodní cesty. Praha 1924.

Dejmek Petr: Okolo světa. Praha 1924.

Dorazil O., inž.: Pět let práce. Knížka o Červeném kříži. Praha 1925.

Engliš Karel: Vybrané kapitoly z národního hospodářství, Praha 1925.

Gutwirth V.: Pro zdraví lidu a pro mír. Praha 1925.

Holub Jos., dr.: Stručná poetika a stilistika. Praha 1925.

Homola Frant.: Mámy — mamičky. Knihovna pro mládež sv. VIII.—X. Praha 1925.

Lavička J., dr.: Snahy o mír mezi národy. Praha 1925. Za 1.50 Kč. (Obč. knihovna č. 61.).

Masaryk T. G.: Česká otázka atd. Praha 1925. (Knihy pro každého sv. III. 1—2.).

Mězl J.: Nemocenské pojištění. (Obč. knihovna, sv. 62.) Praha 1925.

Pithardt J.: Rodičům, Poučení o poměru rodiny ke škole. Praha 1925.

Poš Jar. — Walter Vojtěch: Do Prahy. Praha 1925.

Řeháková Anna: Vzpomínky z hor. Praha 1925.

Sedláček Hanuš: Kvítí prosté. Praha 1925.

Svoboda Emil, dr.: O prezidentu naší republiky. Praha 1925. (Obč. knihovna č. 59.).

Škorpil Frant.: Zeměpisný atlas. Praha 1925.

Valenta-Alfa: Povídky z vojny. (Knihovna: „Sad“ sv. XI.).

Verunáč J., dr.: Zaměstnavatel a zaměstnanec. Praha 1925 (Obč. knihovna č. 60.).

Weyr Frant., prof., dr.: Veřejné mínění v demokracii. (Obč. knihovna č. 63.).

Vochoč V., dr.: Mírové smlouvy. Praha 1925. (Obč. knihovna č. 56.). Za 1.90 Kč.

Mimo uvedené spisy darovalo Státní nakladatelství ústavu ještě 19 různých učebnic.

Všem těmto dárcům vzdává Vědecký ústav vojenský upřímné díky!

? Máte všichni již zaplacenou předplatné za ?
Vojenské Rozhledy za rok 1925.